

Mr. J. Rucionius
19235 Bouverland Ave.
Detroit, Mich. 48219
U.S.A.

Lietuvos
nacionalinė
M. Mažvydo
biblioteka

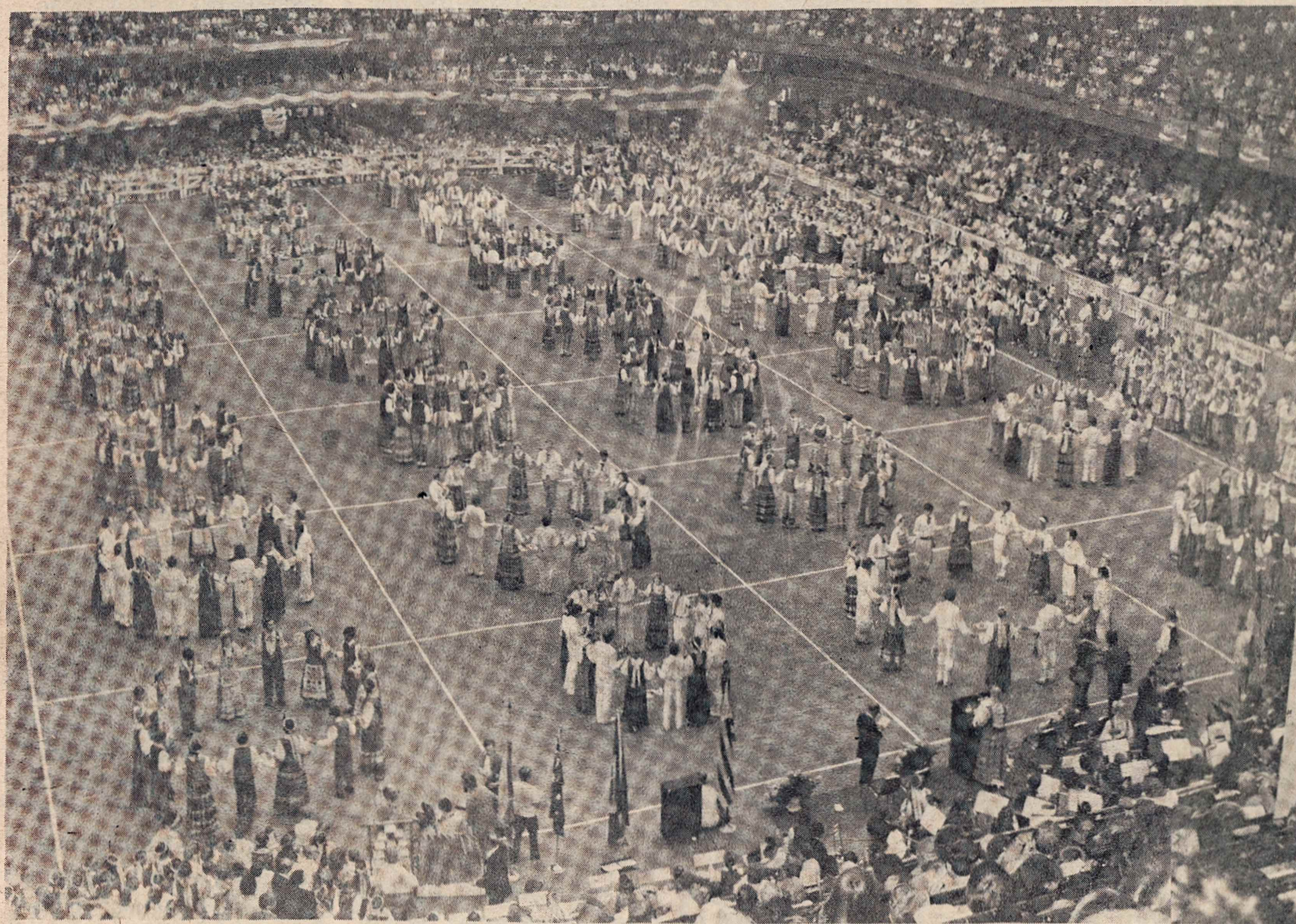

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

LITUANIE INDEPENDANTE *** INDEPENDENT LITHUANIA

Montrealis • 1972. VIII. 2 • Nr. 2006

7722 George Street, La Salle 690, Quebec, Canada • Tel. (514) 366-6220

ISPŪDINGIAUSIAS VAIZDAS LIETUVIŲ TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENTĖJE CHICAGOJE

MŪSŲ JAUNIMAS—GALVOSUKIS KREMLIUI

JAUNIMO VAIDMUO – YPAČ SVARBUS

Pasak dienraščio, labiausia dėmesį kreipia tai, kad pastarųjų mėnesių Lietuvos pasipriešinimo bangoje buvęs svarbus vaidmuo jaunimo, gimusio bei išaugusio sovietams valdant, jaunimo, kuris negalėjęs prisiminti nepriklausomos Lietuvos laikų. Laikraščio nuomone, jei lietuviai patys vieni reikš protestus, Maskva turėsianti pakankamai priemonių neramumus numalšinti. Tačiau juk žinoma, kad tautinės nuotaikos atgyja ir kitur, kaip Ukrainoje, Gruzijoje, Azerbeidžane, Uzbekistane, Ka-

zachstane ir kitose nerusų respublikose, jau nekalbant apie Latviją ir Estiją. Esą, jei ne rusų mažumos sugebėtų apsiungti ir vieningai pasipriešinti rusinimo pastangoms, tai Maskvai sudarytų iš tikrųjų didelį rūpestį.

STUDENTAI DEMONSTRAVO VILNIUJE

AP agentūros žiniomis iš Maskvos, po trečiojo susideginimo neramumų nebuvo. Tačiau iš Lietuvos gautomis žiniomis, Vilniuje š. m. birželio 11–18 d. tarptautinių rankinio sporto varžybų metu ten įvykusios studentų demon-

stracijos, nukreiptos prieš okupantą. Studentai nušvilpė sovietų žaidėjus, nuširdžiai sveikino kitų kraštų sportininkus ir pasiliko sėdėti grojant sovietų himną. Be to, studentai platino Vilniuje prieš sovietus nukreiptą skrajukę ir gatvėse buvo iškabinę Lietuvos trispalvę.

Paryžiaus "L'Espresso" rašo: "Kruvinasis savaitgalis Kaune" buvusi dramatiškiausia išraiška jau kelis mėnesius vykusių Lietuvos gyventojų protestų.

• "LA PRESSE", didžiau-

sias š. Ameriks prancūzų dienraštis Montrealyje birž. 13 idėjo ilgą Jean-Claude Trait straipsnį. Jo antrašė "Kanados baltiečiai reikalauja iš Trudeau daryti žygį J. Tautose". "Montreal Matin" birž. 13 idėjo lietuvių veikėjų Kanadoje-A. Norkeliūno ir V. Gruodžio nuotrauką.

• GENEROLAS GRIGORENKO, už kritiką komunistų santvarkos, prieš metus buvo patalpintas į psichiatrinę ligoninę. Šiomis dienomis gydytojų komisijai patikrinus Grigorenkos sveikatą, rado, kad jis turi būti ligoninėje dar 6 mėn.

S. LOZORAČIO PAREIŠKIMAS

Prieš pusę šimtmečio, 1922 metų liepos 28 dieną, Jungtinės Amerikos Valstybės pripažino de jure Lietuvą, Estiją ir Latviją.

Apie šio didžios svarbos trims Baltijos tautoms akto motyvus Valstybės Departamento paskelbtame pareiškimе buvo pasakyta, kad,

Estijos, Latvijos ir Lietuvos vyriausybės yra svarbiųjų Europos valstybių pripažintos de jure arba de facto ir užmezgusios sutartis santykius su savo kaimynais:

Jungtinių Amerikos Valstybių vyriausybė, suteikdama joms pripažinimą iš savo pusės, priima dėmesį, kad šios vyriausybės faktinai egzistuoja pažymėtina ilga laiką ir sėkmingai išlaiko savo sienoje politinį ir ekonominį pastovumą;

Sovietams įsiveržus į Lietuvą, Estiją ir Latviją Amerika iš karto pasmerkė viešai bei formaliai ši smurtą ir atsisakė pripažinti jo padarinius.

Todėl 1922 metų liepos 28 dienos sukaktis sudaro ypatingą progą dėkingai atžymėti didžiosios demokratijos, Jungtinių Amerikos Valstybių, pastovų palankumą lietuvių tautai, kurios apsisprendimas būti nepriklausomai tebegalioja dabar, kaip galioja prieš 50 metų.

Lietuvos valstybės pripažinimui gauti svarbų vaidmenį turėjo Amerikos lietuvių visuomenė, kuri dabar lygiu pasiryžimu kartu su visais užsienio lietuviais gina Lietuvos teisę į nepriklausomybės atstatymą.

Stasys Lozoraitis
Lietuvos Diplomatinės Šešas.

Tarp daugelio problemų, kurios kelia nerimą aktyviųjų lietuvių veikėjų, greičiausia yra ta pati, visdažniau minima problema, kodėl lietuviai jaunuoliai neskaito spaudos? Jeigu kas užsimins apie išimtis, 'aitokių išimčių' rasime visišškai mažą.

Yra faktas - jaunimas neskaito dabar leidžiamų laikraščių. Juk yra visa eilė tokių laikraščių, kurie specialiai skirti jaunimui. Ir tų laikraščių jaunimas irgi neskaito.

O bendroji spauda, kur vistiek svarstomi patys opiausi lietuviški reikalai, jaunuoliams tolina, nesuprantama ir jie lieka visai abejingi, žvilgtelėję į bet kurį lietuvišką laikraštį. Lengva pabarti lietuviškus laikraščius, kad jie turi trukumų. Tai tiesa. Trukumų esama. Bet yra šimtai pateisinimų, kodėl išeina tokie bet ne kitoniški laikraščiai, gal netokie turtingi ir ne tokie patrauklūs, kaip daugumas galėtų pageidauti.

Pažvelkim į mūsų spaudos puslapius. Kas juos pripildo? O gi ten rasime vis tuos pačius vardus, vis tuos pačius asmenis, kurie pila laikraščiams savo straipsnius, vaizdus ir sentencijas. Žmonių, kurie galėtų laikraščiams parašyti gal ir visai neblogų straipsnių, yra daug. Bet žymioji dalis jų nerašo. Ar nėra paskatinimo, ar pasiryžimo trūksta? O jau taip susiklostė, kad laikraščių skiltyse vis mato tuos, kurie turi paprastą silpnybę būtinai matyti savo pavardę išspausdintą laikraštyje. Savotiškas negalavimas. Tie asmenys nemokamai, net neprašomi, savo noru, rašo ir rašo. O kokioje padėtyje atiduris laikraščio redaktorius? Ar jis mielu noru spausdina tuos rašinius kokie jam atsiunčiami? O, ne. Galima sakyti jis priverstas spausdinti tai kas jam savanoriškai teikiama. Ir dažniausia pasirinkimo nesti. Juk mūsų laikraščiai, kaip taisyklė, jokio atlyginimo korespondentams

Kaip ir kitų kraštų spauda, taip pat šveicarų viešojoje opinijoje jautriai atsiliepė į paskutiniųjų laikų įvykius sovietų Lietuvoje.

"Tribune de Geneve" nurodė nerusiškųjų tautų patriotizmą ir jų pasipriešinimą Maskvos varomai sistemai rusinimo politikai. Laikraščio redaktorius ypač pabrėžė rezistenciją Lietuvoje, kur dar neseniai vyko partizaninis karas prieš svetimąją okupaciją. Paskutiniuoju laiku lietuvių tauta energingai pakėlė balsą prieš tikybos persekiojimą. Romo Kalantos mirtis buvo dramatiškiausias epizodas lietuvių tautos opozicijoje prieš okupaciją.

"Basler Nachrichten" įdėtas pasikalbėjimas su Romoje reziduojančiu Lietuvos diplomatijos šefu S. Lozoraičiu, kuris pareiškė ištikinimą, kad kaip savo laiku buvę sukilimai Berlyne, Lenkijoje, Vengrijoje ir Čekoslovakijoje, taip pat ir Lietuvos įvykiai subrądinsią laisvės sėklą, kuri vieną gražią dieną neabejojamai išdygsianti.

Be visos eilės straipsnių paminėtinas Dr. A. Geručio parašu paskelb-

ir daugumos straipsnių gamintojams nemoka. Per tai ir prie geriausių redaktoriaus norų, laikraščio skiltys nėra tokio lygio, kaip pats redaktorius pageidautų. Profesionaliai tobulai ir atsakomybės jausmu pagrįstos kūrybos mūsų laikraščiuose nedaug, labai nedaug.

Kai tik pradėdam kalbėti apie lietuvišką spaudą, tuojau užsimenu apie pasiaukojimą, apie reikalą dirbti visuomeninį darbą ir apie tarnavimą lietuvių bei...

Vyresnieji jau priprato prie tokios lietuviškos spaudos, mato jos trukumus, pateisina tas visas negeroves ir palaiko savo spaudą, ją skaito ir prenumeruoja. Susidaro toks įspūdis, kad niekas jokių žymesnių pasikaitimų nesitiki ir naliaukia. Jau daugelis dešimtmečių panašiai buvo ir nuo to viso, ką

vedamasis straipsnis katalikų dienraštyje "Die Ostschweiz", St. Galleno mieste.

Birželio 29 d. Zug mieste mirė, eidama 57-tuosius metus, Stasė Augevičienė-Mackevičiūtė, med. daktaro Kosto Augevičiaus žmona. Velionė, pati gydytoja, gimė ir jaunystę praleido Italijoje, Capri saloje, kur tuo metu gyveno jos tėvai. Kai 1929 m. tėvas dailininkas Jonas Mackevičius su šeima grįžo Lietuvon, Stasė 1934 m. baigė Kaune "Aušros" mergaičių gimnaziją, studijavo mediciną Vytauto Didžiojo universitete Kaune. Būdama studentė, priklausė "Patria" korporacijai, kuriai vieną laiką pirmininkavo.

IŠ EGIPTO PAŠALINAMI SOVIETŲ PATARĖJAI

Egipto Prezidentas A. Sadat, savo kalboje Egipto vyriausybės pareigūnams, pranešė, kad visi Egipte buvę Rusijos karo patarėjai, technikai, specialistai, kurių buvo 15,000, jo įsakymu, turi palikti Egiptą ir jų vietas užima patys egiptiečiai.

turime šiandien savo spaudoje, atrodo nepabėgsim.

Tačiau šiuo tarpu eina kalba apie čia augusi ir ypatingose sąlygose subrendusį jaunimą. Jis visai kitokiose nuotakose išauklėtas, sunkiai supranta reikalą pasiaukoti, reikalą priimti visas esamas negeroves. Nes tai juk lietuviškas reikalas: - daug kas ištikinėja jaunuolius.

Tegu ir palankus jaunuolis, tegu jis idėmiai išklauskis vyresniųjų įtaigojimus. Tačiau labai greitai jis užmirš, kas jam buvo kalbėta. O svarbiausia, kad šių dienų jaunuoliui iš tikro yra sunku mūsų spaudą skaityti. Ir kalba neįprasta ir daug žodžių, kurių prasmė jaunuoliui ne visai aiški.

Jaunuoliui reikia save priversti lietuvišką spaudą sekti. O kodėl jis turi būtinai aukotis, tai daugeliui jaunuolių darosi neaišku.

PAVERGTŲJŲ TAUTŲ SAVAITĖ

Ryšium su Pavergtųjų Tautų Savaitė, JAV Kongreso 1959 m. įstatymu skelbiama trečiąją liepos mėn. savaitę (šiaisiais metais liepos 16 - 22) Pavergtųjų Tautų Amerikos Draugų organizacija (Pirmininkas Christopher Emmet) ir Pavergtųjų Europos Tautų Seimas-ACEN pareiškime sakoma: šių metų Pavergtųjų Tautų Savaitė šiame krašte bus paminėta atsižvelgiant į š. m. gegužės mėn. įvykusi pasitarimą Maskvoje. Jis turėsiąs toli siekiančių padarinių Rytų Europai ir pasaulio taikai.

Pareiškime pabrėžta: sovietai pažeidė tarptautinius susitarimus su JAV ir 1940 m. okupavo Baltijos valstybes. 1948 m. pabaigoje sovietai savokontrolėje jau turėjo daugiau kaip 100 milijonų laisvų gyventojų.

Abi organizacijos priminė 1956 m. Vengrijos revoliuciją, 1968 m. Čekoslovakijos invaziją, darbininkų riaušės 1970 m. Lenkijoje ir 1972 m. sukilimą Kaune, Lietuvoje.

Pažymėta, kad negali būti pastovios taikos Europoje, jei Rytų ir Vidurio Europos europiečiams neduodama teisės spręsti jų pačių likimą. JAV-bės laikomos tradicine laisvės gynėja. Jos tokia liks tik atvejais, jei jos ir toliau pasisakys už teises tų, kuriems atsakoma teisėta vieta tarptautinėje tautų bendruomenėje.

Prezidentui Eisenhower, Kennedy, Johnson ir Ni on,

pradedant 1959 m. yra paskelbę prezidentų proklamacijas, paskelbdami trečiąją liepos mėnesio savaitę Pavergtųjų Tautų Savaitę.

ČEKOSLOVAKIJOJE

vyksta teismas dar Dubček'o laikais kaltinamų prieš komunistinį režimą veikusių asmenų, kurie iki šio laiko buvo laikomi kalėjimuose. Jų tarpe esama rašytojų, žurnalistų, mokslininkų ir komunistų partijos narių.

Teismai vyksta trijose salėse ir užsienio korespondentai neįleidžiami. Londone gautas laiškas iš Čekoslovakijos nuo iš pagrindžio organizacijos adresuotas Angela Davis.

Laiškė ji prašoma dalyvauti teisme ir kad būtų leista kitiems žurnalistams sekti teismo eigą, taip, kaip ją teisiant buvo visiems atviros durys į teismo salę.

NUBAUSTAS MOKSLININKAS

Žymus sovietų mokslininkas, genetikas Medvedevas, buvo pakviestas į pasaulinę gerontologų konferenciją Kijeve, skaityti paskaitą apie žmogaus pasenimo procesus. Atvykęs į konferenciją ir susitikęs savo senus draugus iš užsienio, su jais kalbėjosi.

Už tuos pasikalbėjimus, Medvedevas buvo išjungtas iš paskaitininkų ir išsiųstas iš Kijevo.

Draugų protestai, reikalavimai, nedavė jokių rezultatų.

Nepriklausoma Lietuva

Už Lietuvos išlaisvinimą! Už ištikimybę Kanadai!
Pour la liberation de la Lituanie! Loyauté au Canada!
For liberation of Lithuania! For loyalty to Canada!

LEIDĖJAS - NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS SPAUDOS BENDROVĖ

Second Class Mail Registration No. 1952. Return postage guaranteed. Postage paid at Lachine, Quebec. Published by The Independent Lithuania Publishing Company at 7722 George Street, LaSalle 690, Quebec, Canada.

Metinė prenumerata Kanadoje - \$7.50, visur kitur - \$8.00. Rėmėjo prenumerata - \$12.00. Adreso pakeitimas 25 c. Atskiras numeris 25 c. Administratorius F. P. Paukštaitis. Adresas: 7722 GEORGE STREET, LA SALLE 690, QUEBEC.

Bendradarbių ir korespondentų spausdinamos mintys nebūtinai atitinka redakcijos nuomonę. Rankraščiai trumpinami ir taisomi redakcijos nuožiūra. Rankraščiai gražinami tik iš anksto susitarus. Už skelbimų turinį redakcija ir leidykla neatsako.

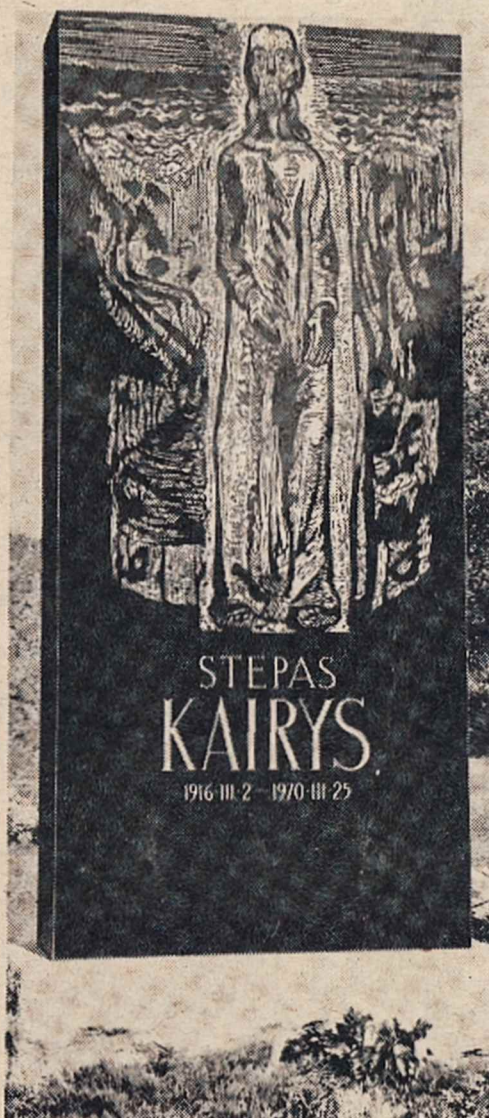
REDAKTORIUS J. PETRĖNAS

ROMAS KALANTA
"Freedom!"

Romas Kalanta, jo pirmas paveikslas patekęs į didžiąją spaudą. New Yorko žymusis žurnalas "Time" išspausdino čia dedamą paveikslą, vienkart pažymint, kad jo susideginimas sukėlė Kauno jaunimo demonstracijos ir gatvių kovas su policija ir net kariuomenės daliniais. Per-

sekiuojamas lietuvių jaunimas drąsiai puolė malšintojus ir šaukė: - "Laisvės Lietuvai". Nurodoma, kad pasipiktinę jaunuoliai išdaužė langus krautuvės, kurioje buvo pardavinėjama komunistinė literatūra, taip pat plytomis akmenimis buvo bambarduojami namai, kur yra vietos komunistų partijos vyriausioji būstinė. Žurnale dar pabrėžiama, kad prie mokyklų jaunimo prisidėjo ir kai kurių fabričių darbininkai, paskelbė "sėdėjimo streiką". Po daugelio metų Kaune buvo viešai giedamas nepriklausomos Lietuvos himnas.

Nuotrauka V. Maco.

PRANFŠIMAS

Stepo Kairio Paminklui Statyti Komitetas praneša, kad savo darbą pabaigė š. m. gegužės 15 d. Pėkodomas už jautrų reagavimą vėjaus metu, šia proga visuomenę painformuoja:

Paga' dail. T. Valiaus projektą paminklas užsakytas Young Memorial firmoje, pastatytas 1967 m. birželio mėn. ir pašventintas spalio 6 d. Paminklo kaina - \$2000. -, iš kurių 500 -tais prisidėjo velionio šeima.

Komitetas dar kartą taria širdingą ačiū visiems aukotojams, aukų rinkėjams už pastangas, darbą ir aukas. visiems moraliniai rėmusiems šio projekto įgyvendinimą ir gausiems dalyviams paminklo šventinimo iškilmėse

Česlovas Senkevičius
Komiteto vardu

RŪTA LIUTIMAITĖ, šiais metais baigusi Toronto universitete prancūzų kalbą ir psichologiją bakalaures laipsniu.

● VILNIUJE viekianti kompozitorių sąjunga padidėjo net šešiais nariais: kompozitoriais. Priimti kompozitoriai Jonas Balauskas, Viktoras Budrevičius, Jonas Bruveris, Rymantas Gučas, Vaclovas Juodpulis ir Eugenija Ragulskienė.

● LIETUVIAI choreografai Vilniuje kūrė naujus šokius. Didėsnio pasisekimo sulaukė tokie šokiai, kaip "Kalantinis", "Gervėčių Kadrilis", E. Morkūnienės "Polka", "linelis", D. Bagdonavičienės vaikams skirtas šokis "Op-Op" ir A. Ivanauskienės "Patrepšelis".

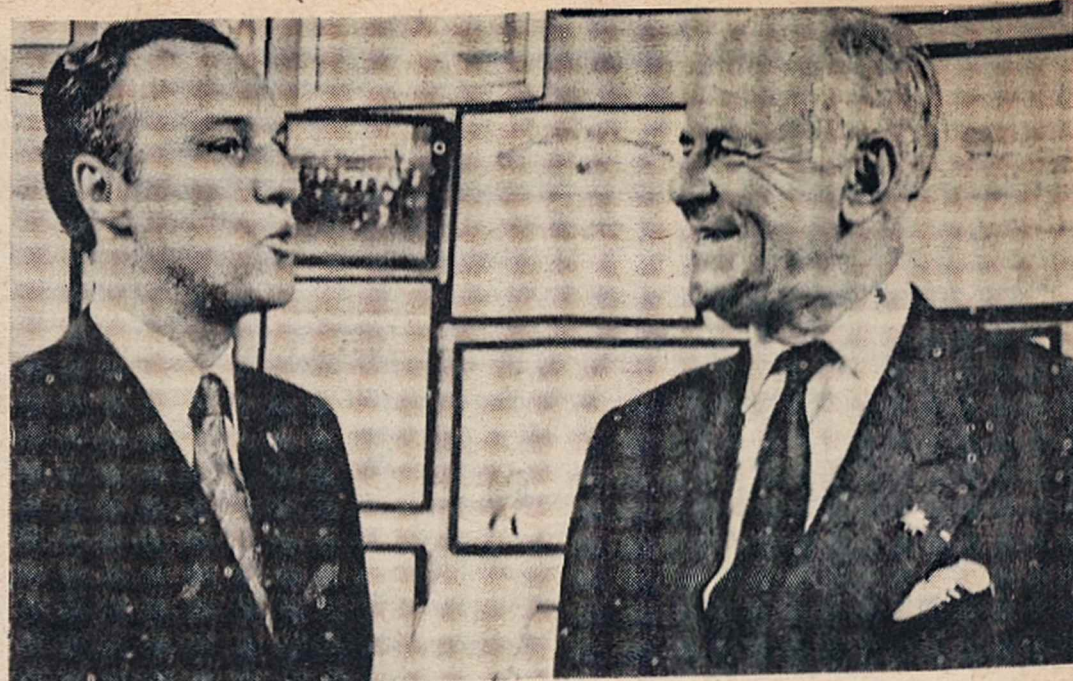
● PETRAS IR ELENA

KLEZAI atostogų metu buvo išvykę į Bostoną ir jo apylinkes.

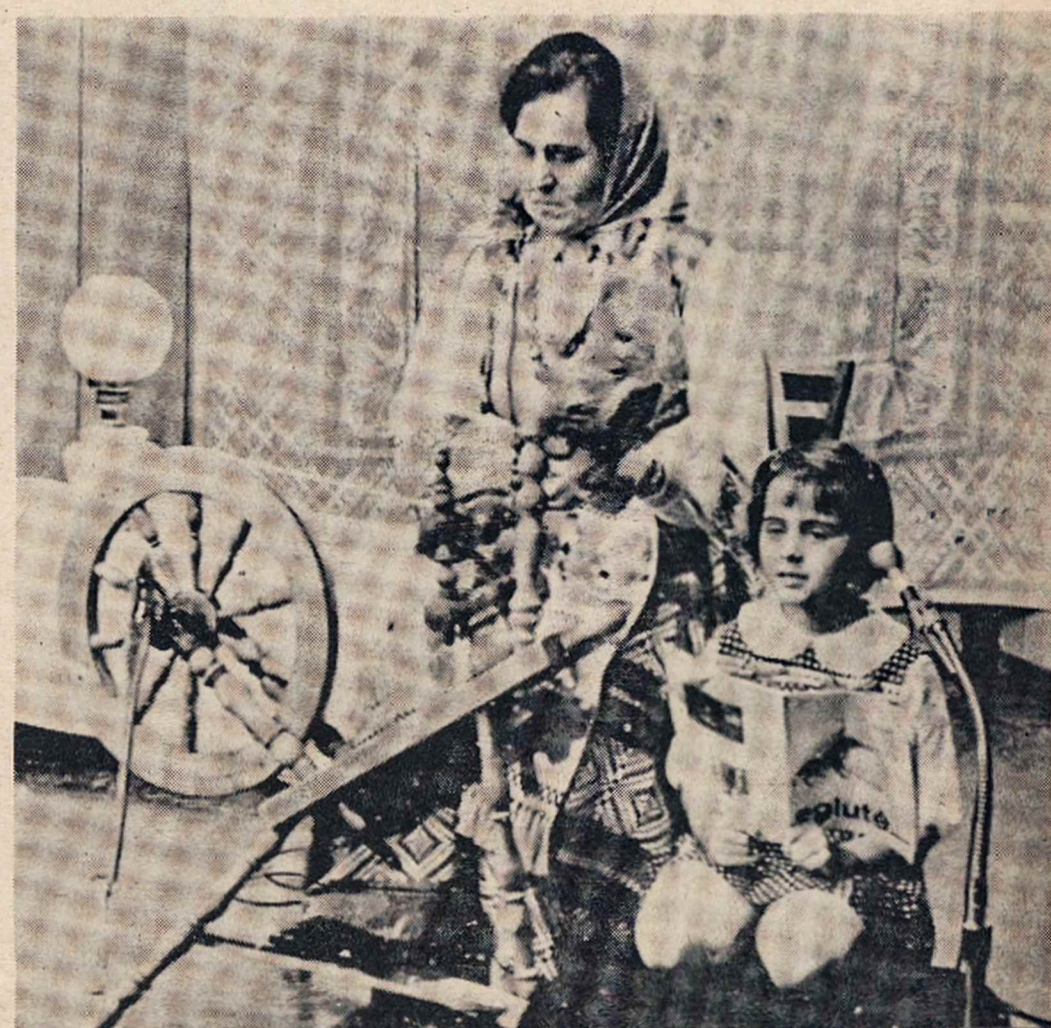
Rita Tamošiūnaitė, Mačiulaitienė, estradinės muzikos dainininkė, dalyvavo Kongreso Vakarų programoje.

"MINIJOS" SUVENYRAI
Plungės "Minijos" imonės metalo, gintaro ir medžio suvenyrai iškeliavo į Turkiją. Jie bus rodomi ten Sov. Sąjungos pavilijone.

Lietuvių Delegacija pas dos Tarybos pirmininkas JAV ambasadorių Argentinėje. Aleksandras Mičiuda įteikė padėką ambasadoriui

Vaizde Argentinos Lie-Lodge už jo pastangas Lietuvių Organizacijų ir Spautuvos laisvės reikalu.

Lietuvių Televizijoje Chicagoje buvo taip pavaizduota vargo mokykla. Gy-

vame paveiksle Jonė Brūzienė ir Ramona Smilgaitė.

● VLADAS VILIAMAS pasižymėjęs mokslininkas ir visuomenės veikėjas nesenai mirė Washington. Tarp kitko jis buvo dalyvavęs 1939 metais Lietuvos delegacijoje Maskvoje derybose su Sov. Rusija, kaip ekspertas.

tuvių šokių šventėje, vilkėdama lietuvių tautimi kostiumą ji pašoko keletą šokių su "Grandies" ansambliu.

● ILLINOJAUS gubernatoriaus Richard Ogilvie dukterė Elžbieta dalyvavo lie-

● JAV LAIKRAŠČIAI praneša kad Kalifornijoje vykęs Angelos Davis teismas: kainavęs 1 milijoną ir 250,000 dol. ir tai dar ne viskas.

Dvi lietuvaitės vaidina "The Sound of Music" Chateau de Ville teatre prie Bos-

tono, Mass. Tai V. Burke - Bartkutė ir Janina Mathews

Medis Kauno sode kur susidegino R. Kalanta.

Jau nuo XIII a. imta domėtis lietuvių ir jų artimų giminių prūsų kilmės klausimu. Tuo metu Albertus Stadensis prūsų kildino iš graikų. Esą, po Makedonijos karaliaus Aleksandro Didžiojo mirties (323 pr. Kr.) kai kurie jo kariuomenės vadai nukeliavę į Prūsų ir ten įsikūrę.²⁾ Tą teoriją kiek praplėtė lenkų kronikininkas Jonas Dlugošas (Długosz, 1415 - 1480, prūsų protėviu laikydamas Bitinijos karalių Prusias (II a. pr. Kr.). J. Dlugošo nuomone, prūsų kalba esanti panaši į graikų kalbą, kuri buvusi vartojama bitiniečių.³⁾ Ir XVI a. viduryje Jodochus Willichius iš Rešliaus teigė, kad prūsų kalba esanti sugadinta graikų kalba ir jis pats su prūsais dažnai graikiškai kalbėjęsis...⁴⁾ Prūsų ir lietuvių kalbos lyginimas su graikų kalba nesiliovė iki pat I a. pradžios. Istorikas Teodoras Narbutas (1784-1864) iš lietuvių ir graikų mitologijos panašumų sprendė, jog graikų ir romėnų dievai, išvaryti iš pietų, persikėlę į lietuvių gyvenamą kraštą ir susitaikę su senaisiais vietos gyventojų dievais. Taigi, lietuviai ir graikai, kilę iš vieno kamieno, ligi smulkmenų turėję panašią religiją.⁵⁾

XIV a. pabaigoje ar XV a. pradžioje Lietuvoje susidarė kita teorija, kildinanti lietuvius iš romėnų. Pirmas šią teoriją raštu užrašė jau paminėtas lenkų kronikininkas J. Dlugošas savo veikle *Historiae Poloniae*. Čia jis bent vietoje išvedžioja, kad lietu-

viai, sprendžiant iš kalbos ir religinių panašumų, kilę iš romėnų, kurie II-I a. pr. Kr. Marijaus ir Sulos, Cezario ir Pomponijaus tarpusavio kovų metu pabėgę iš tėvynės ir apsigyvenę Lietuvoje. Romėniškoji lietuvių kilmės teorija ypač išpopuliarėjo XVI a., kada skatinant valstybinį patriotizmą, kyla stipri reakcija prieš lenkų bajorus, besigiriančius savo kilmingumu bei pranašumu. Ta teorija papildoma ir įtraukiama į Lietuvos ir žemaičių Didžiosios Kunigaikštijos metraščių. Čia kalbama apie romėnų kunigaikštį Pilemoną ar Palemoną, kuris su savo šeima ir penkiais šimtais bajorų I a. po Kr. pabėgęs nuo žiauriojo Nerono, jūromis atplaukęs iki Nemuno, įsikūręs Lietuvoje ir davęs pradžią Lietuvos kunigaikščių dinastijai.⁶⁾ Romėniškoji lietuvių kilmės teorija toliau tebepluosiama Mykolo Lietuvio, kuris nurodo net 72 žodžius, visiškai tolygius lotyniškiesiems, pvz: deus (dievas), vir (vyras), noctis (naktis), dentes (dantys), semen (sėmenys), jugum (jungas), tres (trys) ir t.t. Palemoniškąją Lietuvos kunigaikščių genealogiją dar daugiau išryškina istorikas M. Strykovskis (1547 - XVI a. pabaiga ar XVII a. pradžia), tik jis Palemono žygį Lietuvon nukelia į X a.⁸⁾ Ir vėlyvesni Lietuvos istoriografai savo raštuose tebekalba apie lietuvių romėniškąją kilmę, sugalvodami vieną kitą naują argumentą tai teorijai paremti. Tačiau jau XVI a. ir vėliau pasi-

girsta balsų, abejojančių romėniškosios lietuvių kilmės teorijos tikrumu. Prie tokių tenka priskirti Varmės vyskupą Martyną Kromerį (1512-1589) ir vokiečių istoriką Augustą Iudviką von Schlozerį (1735-1809), kuris Palemono teoriją laikė "inteligentų kvailyste"¹⁰⁾ Nepaisant kritikos romėniškąją lietuvių kilmę didžiųjų XIX a. pradžios romantikų Dionizas Poška (m. 1830 m.)¹¹⁾ ir istorikas T. Narbutas¹²⁾. Net XIX a. gale aušrininkas Mečislovas Davainis-Silvestričius (1840-1919) rado reikalo duoti Aušrai straipsnelį "Pasaka apie Palemoną".¹³⁾

Giminiuota lietuviai ir su kai kuriomis germaniškomis tautomis bei kiltimis, ypač su ryšinių germanų karinga tauta heruliais. Lietuvių ir latvių giminytė su heruliais XIX a. pradžioje susilaukė visos eilės šalininkų ne tik lietuvių, bet ir kitataučių tarpe. Lietuvius romantikus imponavo Romos nugalėtojas Odoarkas (m. 493 m.), kuris buvo laikomas herulių, taigi, ir lietuvių vadu. Kun. Ksaveras Bogušas (1746-1820) įrodinėjo, kad prūsai, kuršiai, alantai heruliai kadaise kalbėję lietuviškai ir sudarę vieną tautą kad lotyniškai ir graikiškai žodžiai lietuvių kalbon patekę per herulius, grįžusios Lietuvon iš Romos ir Trakijos. K. Bogušas apgailestavo, kad lietuvių kalba, kuria senovėje kalbėję Odoarkas, Mindaugas, Kęstutis, Vytautas ir kiti Lietuvos kunigaikščiai, esanti paniekinta, kad šviesuomenė kalbanti len-

kiškai. Jis reikalavo, kad Vilniaus universitete būtų įsteigta draugija, kuri rūpintųsi lietuvių kalba, tautosaka ir senove.¹⁴⁾ Net ir iškilus Vilniaus universiteto istorikas Jokimas Levelis (1786-1861) herulius laikė lietuviais; esą, lietuvių kalba turinti giminingų bruozų su lotynų kalba ir susidaręs išspudis, lyg lietuviai būtų kadaise viešėję romėnų žemėje.¹⁵⁾

Ieškota lietuvių giminytės ir su kitomis tautomis: semitais¹⁶⁾, gotais¹⁷⁾, hetitais¹⁸⁾ ir kt.

• MYKALOJUI

KOPERNIKUI gimusiam 1473 m. Torunėje, sueina nuo gimimo dienos 500 metų.

JAV paminės to garsaus astronomijos mokslininko gimtadienį, paleisdami į erdves M. Koperniko vardu trečią mokslinę erdvės stotį.

VARPAS, nr. 11, specialiai skirtas II Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongre-

sui. Jame rašo: red. A. Kučys - Lietuviybės prasmė, PLB pirm. Stasys Barzdukas - Savo Tautai ir Bendruomenei, Vliko pirm. dr. J. K. Valiūnas - Jaunimas ir Lietuva, II PLJK pirm. Romas Sakadolskis - Tebūnie užkurta liepsna, dr. Juozas Pajaujis - Nepamirškime pavergtųjų šauksmo, Milda Tenkauskienė - Jaunimas ruošiasi lietuviškai ateičiai, Genovaitė Breichmanienė - Didžiukimės mūsų tautiniais šokiais, dr. Algis Norvilas - Kongreso programos paskirtis, Juozas Šlajus - Žvilgsnis į Jaunimo Kongreso ruošą, dr. Juozas Kazickas - Ko tikimės iš Jaunimo Kongreso, Algis Zaparackas - Prisimenant pirmąjį Jaunimo Kongresą, Jonas Daugėla-Simas Kudirka kalbėjo už pavergtą Lietuvą, R. Spalis - Jaunimas mūsų literatūroje; pasikalbėjimas su Jūrate Reizgyte ir Mykolu Druga. Redegavo A. Kučys, administratorius Titas Briškaitis, 1214 N. 16 Ave., Melrose Park, Ill., 60160. 162 psl. Kaina - 3 dol.

LIETUVIŲ PASAKOS UKRAINŲ KALBA

Ukrainos leidyklos savo kalba išleido "Lietuvių liaudies pasakų" rinkinį, J. Baltušio romaną "Parduotas vasaras" ir lietuvių kompozitorių vokalių kūrinių rinkinį "Lietuvių dainas".

GERIAUSIAI PAILSĖSIT PER SAVO ATOSTOGAS
CAPE COD - OSTERVILLE

KURORTE PRIE ATVIRO ATLANTO JŪROS
PLIAŽO - GRAŽIOJE LIETUVIŠKOJE

JANSONŲ VASARVIETĖS
VILOJE

'AUDRONĖ'

87 East Bay Rd., Osterville Cape Cod, Mass. 02655
Tel. (Area 617) 428-8425

- Vila Audronė yra apsupta didelio pušų, beržų ir kt. dekoratyvinių medžių parku. Daug vietos poilsiui ir žaidimams.
- Erdvūs kambariai, rami ir jauki aplinkuma.
- Visai arti šiltos srovės, privatus atviros jūros plažas (7 min. pėsčiom).
- Geras lietuviškas maistas.

Atidaroma vasarą, nuo BIRŽELIO 24 d. iki RUGSĖJO 15 d. ir jau DABAR priimami užsakymai.

Kreiptis tiesiai į vilą AUDRONĖ adresu: JANSONAS - AUDRONĖ, P. O. Box 424, OSTERVILLE, MASS. 02655. Tel. (Area 617) 428-8425.

Visi maloniai kviečiami atvykti į šią gražiausią ir didžiausią Cape Cod žalumynuos paskendusią lietuvišką pajūrio vilą.

LIETUVIŲ JAUNIMAS NL GEGUŽINĖJE

J. Šiaučiulio nuotrauka.

Žalgirio mūšyje Lietuvoje ir Lenkijos valstybių jungtinė kariuomenė su triuškinio stiprią kryžiuočių ir jų talkininkų-Vakarų Europos riterių armiją. Šis istorinės reikšmės įvykis buvo labai netikėtas lietuvių ir lenkų priešams. Kryžiuočių ordino sostinėje Marienburge pirmosios žinios apie pralaimėjimą buvo laikomos nepatikimomis, o Vokietijoje iš pradžių net plito žinia, kad ordinas pasiekęs naują pergalę. Mat Vakaruose buvo įsigalėjusi nuomonė, kad ordinas neišveikiamas. Lenkų kronikininkas J. Dlugošas rašo, jog kryžiuočiai buvo atsigaubę keletą vežimų kaledžių ir pančių savo būsimiems belaisviams surinkti. Bet išėjo priešingai. Kryžiuočių atsigabentais pančiais sąjungininkai surišo juos pačius.

Prasidėjo smarki raštų kova, kurios griebėsi abi konfliktų pusės, siekusios sudaryti saupalankią nuomonę apie Žalgirio mūšį (1410) ir kariavusių šalių tikslus. Mūšis daugiausia nušviečiamas to meto laiškuose ir kronikose. Laiškai tuo laiku buvo greičiausia informacijos ir diplomatinės - politinės propagandos priemonė, atlikusi maždaug tokį pat vaidmenį, kaip dabar spauda. Laiškus rašė Lietuvos didysis kunigaikštis Vytautas, jo pusbrolis Lenkijos karalius Jogaila, rašė naujai išrinktas ordino didysis magistras Henrikas Plauenas, jo rėmėjas Vokietijos imperatorius ir Vengrijos karalius Zigmantas Liuksemburgietis. Popiežiaus vaidmuo tuo metu buvo labai smulkus, nes atsirado net trys tarpusavy besipešą popiežiai.

I Vakarų pasaulį greit nuskriejo imperatoriaus Zigmanto įspėjantis raštas. Nors jis buvo paskelbęs karą Lenkijai ir Lietuvai, tačiau apsiribojo nedidele karine akcija palei pietines Lenkijos sienas. Kada Lietuvos-Lenkijos kariuomenė dar buvo apgulusi Marienburgą, Zigmantas savo aplinkraštyje į krikščioniškuosius valdovus (1410 VIII. 20), tik labai bendrai

pasakęs apie mūšį, kuriame "Kristaus kariai" buvo nugalėti, plačiau kalbėjo apie tai, jog kryžiuočių priešai pasiuntė prieš juos pagonis lietuvius, žemaičius, rusus totorius, taip pat kitus kryžiaus bei tikėjimo priešus. Kartu jis pažymėjo, kad ordinas tuose kraštuose buvo "krikščionių atrama" ir kad jo pralaimėjimas yra didelis smūgis visiems tikintiesiems, žadėjo ordinui savo karinę pagalbą ir kvietė jam padėti. Tos pačios mintys kartojamos ir vėlesniuose jo raštuose. Ši šmeižto kampanija prieš Lietuvą ir Lenkiją siekė parodyti ordino kovą kaip kryžiaus žygį visai krikščionybei.

Tarp gausių laiškų karštai skambėjo Marienburgo gynybos vado, išrinkto žuvusio didžiojo magistro įpėdiniu, Henriko Plauenio manifestas (1410. XII. 14) į visus Europos valdovus. Manifestas skelbė, kad Kryžiuočių ordiną ištiko nelaimė ir jam gresia naujas pavojus. H. Plauenio rašte iškeliami du pagrindiniai argumentai, kurie turėjo skatinti Vakarų feodalus remti ordiną. Būdinga, kad rašte pažymimi klasiniai feodalų interesai: ordinas visada buvęs prieglobstis Vakarų Europos riteriams ir kilmingiems žmonėms, todėl jam reikia atsидėkoti. Tačiau daugiausia vietos skiriama religiniam - politiniam motyvavimui, kurio tikslas diskredituoti Lietuvą ir Lenkiją katališkoje - feodalinėje Vakarų Europoje ir iš jos susilaukti ordinui kuo daugiausia naudos. Ordino didysis magistras pagal seną žygių į pagonių šalį modelį kryžiuočių kovą vaizdavo kaip mūšį su netikinčiais - žemaičiais, lietuviais, rusais, moldavais, totoriais. Mūšyje Jogaila ir Vytautas kovoje "pagonių ir netikinčiųjų", "velnio tarnų" padedami ir siekė krikščionių kraujo praliejimo. Ordinas kartu su atvykusiais riteriais esą gynė tikėjimą; jo pralaimėjimas - nelaimė visai krikščionybei, kurios skydas ir atrama Rytuose, taikos garantija visada buvęs

ordinas. H. Plauenas iš naujo kviečia Vakarų Europos feodalus į karą su tikėjimo priešais, siekiančiais visų krikščioniškų kraštų išnaikinimo.

Skunduose, raštuose praėjus tik trimis mėnesiams po to, kai buvo pasirašyta Torunės taika (1411. II. 1), ir vėlesniuose laiškuose į Vakarų Europos kunigaikščius vis labiau pabrėžiama, jog Vytautas ir Jogaila vienija Rytų tautas, artėja su Novgorodu, totoriais ir turkais, dėl to visai Europai gresia didžiulis pavojus. Taigi ordino vadovybė kartojė pagalbos šauksmą. Nesenus įvykius stengiamasi taip nušviesti, kad kryžiuočiai gautų kiek galima didesnę moralinę ir materialinę paramą Europoje. Tie ordino ir imperatoriaus Zigmanto atsisaukimai per Vokietiją pasiekė Prancūziją, Angliją, popiežiaus kuriją Italijoje ir kitus kraštus ir turėjo, žinoma, tam tikros įtakos. Anglijos karalius Henrikas IV kreipėsi į popiežių, kartojė kryžiuočių keliamus kaltinimus - susidėjimą su netikinčiais ir ruošimąsi naujam karui. Panašiai veikė ir Prancūzijos karalius Karolis VI, kuris kvietė Jogailą laikytis taikos. Tačiau tai beveik ir viskas, ką darė Europos valdovai ir feodalai. Kryžiuočiams ne taip lengva buvo gauti realios karinės ar finansinės paramos.

Įvykusio didžiojo karo ir Žalgirio mūšio atgarsių randame taip pat to meto Vakarų Europos kronikose. Kronikos kartoją kryžiuočių diplomatijos propagandos tezes, kad Lietuva ir Lenkija yra kaltos dėl karo sukėlimo ir kraujo praliejimo, kad jos pasinaudojo krikščionims neleistina pagonių pagalba ir kad planuoja ne tik sunaikinti ordiną, bet stoti į kovą su visais kryžiaus išpažinėjais. Tai pasakytina pirmiausia apie Prūsijos kronikas (Torunės analus, Vyresniąją magistrų kroniką, Jono Posilgės kronikos tęsinį, Petro Dusburgo kronikos tęsinį). Jose juodinami lietuviai ir lenkai, piktinamasi pagonių žiaurumais ir žvėrišku-

mais, kurie vertę didįjį magistrą stoti į mūšį, pateikiami labai padidinti lietuvių, lenkų, rusų, totorių karių skaičiai ir aukų dydis.

Antai iš pradžių didžiausias žuvusiųjų abiejose pusėse skaičius buvo nurodomas 40, 000 žmonių, o vėliau jis pakyla iki 100, 000 žmonių. Viena Oldenburgo vienuolio kronika priskaičiavo mūšyje dalyvavusių daugiau kaip 1 milijoną: lietuvių ir žemaičių - apie 1/2 mln., rusų, moldavų, totorių, turkų - daugiau kaip 1/2 mln., o lenkų - tik 30 tūkstančių žmonių. Liubeko mieste rašyta kronika visus prūsų pagonių antpuolį: Jogaila atsivedęs 1 mln. 700 tūkst. karių, Vytautas - 2 mln. 800 tūkst., Novgorodo karalius - didelį skaičių (tiksliau nenurodo), totorių imperatorius - 1 mln. 500 tūkst. Ta milžiniška armija esą įvykdžiusi įvairių smurtų ir šlykštybių. Kai kurios kronikos net mini, jog Jogailai, ir Vytautui talkininkavo saracėnai (arabai). Ordino smarkus šmeižikiškame rašte skelbė, kad lietuviai esą ne tik krikščionys ir labai pavojingi, nes jų valdovas Vytautas, kurio senelis buvęs batiuvys, po pergalės prieš kryžiuočius Prūsijoje turėjęs išdidų sumanymą savo arklių pagirdyti Reine. Šie išpūsti pranešimai siekė parodyti didelę mūšio reikšmę ir vadinamųjų "pagonių" nepaprastą pavojų. Kartu jie rodo, kad įvairių kronikų autoriai menkai orientavosi apie Rytų Europos reikalus. Dabartinių tyrinėtojų atliktais apskaičiavimais, lietuvių-lenkų ir jų talkininkų kariuomenė turėjo apie 35, 000 karių, o kryžiuočių ir jų talkininkų būta kiek mažiau. Tačiau anais laikais tai buvo didelės kariuomenės. Karas su kryžiuočiais didžiausią atgarsį rado Vokietijoje, jos raštijoje, bet jį taip pat pažymėjo (paprastai sėdamiesi žinių iš kryžiuočių šaltinių) prancūzų, anglų, italų ir kitų kraštų kronikininkai.

Lietuva ir Lenkija negalėjo tylėti, matydamos kryžiuočių ir jų rėmėjų pastangas jas diskredituoti ir tuo būdu užsi- ikrinti Vakarų Europos politinę ir karinę paramą. Lietuvių ir lenkų diplomatinę akciją organizuoti Vakaruose Vytautui ir Jogailai buvo sunkiau, nes turėjo mažiau išvystytą informacijos tinklą ir reikėjo nugalėti iš seno ten susidariusį palankumą kryžiuočiams. Tačiau ši akcija pasiekia nematyto masto: nesitenkinama kaltinimų atrėmimu, bet puolami patys ordino egzistavimo pagrindai. Diplomatinė Lietuvos ir Lenkijos veikla jau pastebimai pagyvėjo tuoj po 1409 m. žemaičių sukilimo prieš kryžiuočius, kas buvo tiesioginė priežastis kilti 1410 - 1411 m. karui. Ordinui kaltinant Lietuvos didįjį kunigaikštį Vytautą esant pagonių žemaičių gynėjų ir jų kurstytoju, 1409 m. rudenį Vytautas ir Jogaila išsiuntė į Europos valdovų dvarus laiškus ir memorialus. Ten išdėstė, kodėl reikėjo užstoti kryžiuočių engiamus žemaičius, kurių krikštu ordinas visai nesirūpino, ir pridėjo ordino įvykdytų skriaudų ir piktadarybių sąrašus. Karo metu ir jam pasibaigus (1411 m. pradžioje ir vėliau) tiek Vytautas, tiek ir Jogaila savo laiškuose ordino didžiajam magistrui ir manifestuose Europos valdovams protestavo prieš šmeižto kampaniją, kaltino kryžiuočius už puolimus ir padarytas skriaudas, pareiškė, jog kryžiuočiai yra blogesni už ramius pagonis.

Apie Žalgirio mūšį Lietuvos ir Lenkijos raštuose pareiškama, kad jis buvo teisingumo triumfas prieš ordino neteisybę, nes nebuvo galima to padaryti kitu būdu. Ordino pralaimėjimas - Dievo bausmė, kuri padeda įgyvendinti teisingumą. Į kaltinimą, kad kovoti su krikščionimis buvo pasitelkti pagonys, atsakoma, jog nei Jogaila, nei Vytautas nesutraukė iš viso pasaulio pagonių kovai su ordinu.

B.d.

PRIEŠ 50 METŲ

PETRAS LELIS

VOKIEČIŲ OKUPACIJA

Pirmomis okupacijos dienomis, pagal įskundimus vokiečiai sušaudė keletą pasilikusių komunistų valdžios rėmėjų – jų tarpe viceburmistą Jurašą, dr. Didžiulio sūnų komjaunuolį ir seserį dantų gydytoją Albrechtienę. Vėliau atvykę Gestapo komandos pradėjo terorą prieš žydus. Jie visi buvo suvaryti į geto Smilgių gatvėje. Žymus žydų daktaras Golombek nusižudė savo bute.

Pradžioje vokiečiai visai nesikišo į vietos savivaldybės reikalus. Lietuvių įstaigos surinkusios savo buvusius tarnautojus vėl įsikūrė savivaldybės rūmuose. Apskrities viršininku paskirtas pulk. T. Vidugiris (dabar Anglijoje) sugrįžo ir apskr. savivaldybės vadovas P. Butkus. Aš grįžau į apskrities inžinieriaus pareigas su dideliu kraičiu: automobiliais, kelių mašinomis plentvoliais ir apie 20 buvusių rajono tarnautojų. Kitus tar-

nautojus ir turtą perdaviau inž. Jasinskui, kuris grįžo į savo vietą – kelių rajoną. Susitarus su Butkum buvusius kelių meistrus palikome savivaldybės tarnyboje – kaip valstiečių viršaičių padejejus kelių reikalams.

Trūkstant ryšių ir nurodymų iš centro, su dideliu vargu nuvykau į Kauną (Civiliams asmenims nebuvo leidžiama keliauti traukiniais bet prisiprašiau vieno vokiečių karininko priimti mane ant platformos).

Kaune prie laikinosios vyriausybės namo durų (Taupomųjų kasų rūmuose) stovėjo su šautuvu Lietuvos kareivis sargyboje, o gatvėje pilna vokiečių karių. Man pagalio to Lietuvos kareivėlio – jis priminė Eimutį... Įėjęs vidun radausenus pažystamus: inž. A. Novicki – susisiektimo ministerį, inž. K. Germaną – jo padejeją, pulk. J. Šlepetį – vidaus reikalų min., arch. V. Landsbergi – komunalinio ukio min. Painformavau juos apie padetį Panevėžyje ir gavau iš jų nurodymus kaip turime veikti ir laviruoti bet mačiau kad jie kaip ir visa Lietuva yra netikrumo padetyje.

Pradėjome dirbti normalų savivaldybės darbą: tęsime pradėtų mokyklų statybas, Kursokiškio plentą ir apskr. ligoninės pristatą.

Apskr. Vildyba turėjo daug markių ir nebuvo kur jų šleisti. Butkus pasiūlė pastatyti ligoninės sodyboj nužudytiems daktarams paminklą. Pasamdeme skulptorių B. Bučą kuris tuo metu be darbo, labai prislėgtas gyveno Panevėžyje. (Jo žmona poetė – Salomėja Neris, pabėgo Rusijon o brolių vokiečiai sušaudė). Jis padarė projektą ir su savo darbininkais kalinėjo granitą visą žie-

mą. Pavasarį tas paminklas, dalyvaujant visuomenei giminėms iškilmingai atidarytas. Dviejų metrų aukščio akmens monolito šonuose iškalti daktarų blustai, datos ir bareljefai – prie operacinio stalo daktarai iškelė rankas prieš atkištus ginklus ir užrašas – "jie gelbėjo kitus – žuvo patys".

Maždaug po menesio nuo mūsų įsikurimo, į Savivaldybės rūmus atvyko iš Šiaulių vokiečių Gebietskomisaras Gewecke su savo svita, Panevėžio policijos vado Daniūno ir saugumo viršininko Liepos lydimi. Mums sutikus juos prie vartų, visi ištiesė aukštyn rankas, – Heil, Heil ir sugarmėjo į vidų. Vidugiris, Butkus ir aš – sekeme paskui. Apžiūrėję visas patalpas, Gewecke pasakė kad Panevėžyje bus atskiras gebietskomisaras ir jam šios patalpos labai tinka, kreisverwaltung ir kitos įstaigos turės juos apleisti. Neseniai tuos rūmus atremontavom nes NKVD buvo įtaisiusi rūsiuose cėles kaliniams paliko ir sienas krauju aptaškytas, o dabar sutvarkytas patalpas turim perduoti naujam okupantui... Vel kraustomes į tą patį marijonų vienuolyną (ne pranciškonų kaip anksčiau rašiau). Tas vienuolynas su koplyčia, Agronomijos g-vėj, buvo moderniškai pastatytas 1939 m. pagal inž. A. Gargaso projektą.

Panevėžio miesto burmistru vokiečiai paskyrė buvusį miesto inžinierių K. Reisoną (dabar Australijoje). Kadangi jis pats inžinierius tai atskiromi miestui inžinieriaus nebuvo.

Komisaras Neum apsigyveno buv. burmistro T. Chodakausko (Staniūnų) dvare, – prie pat miesto. Neum prašė burmistą Reisoną įrengti tų rūmų vidų pagal vokišką sty-

TĖVŲ BĖDOS, BĖDOS SU TĖVAIS

Vaikų ugdymas pirmiausia priklauso tėvams. Vaikų auginimas ir išlaikymas yra jų pirmaeilė, beveik jiems vieniems tepriklausanti prigimtinei pareiga. Ji mūsų jokių painingų, sunkumų nekelia. Kitoms ugdymo galioms, daugiau ar mažiau priklausančioms patiems tėvams, būtinas tėvų bendradarbiavimas su kitais ugdymo veiksniais: mokykla, bažnyčia, auklėjamosiomis ir religinėmis organizacijomis, lietuvių visuomene... Žinoma, tėvams niekas negali to įsakyti, bet tai turi būti jų sąmonėje ir savo vaikų auklėjimo planuose.

Tautinis auklėjimas yra neatskiriama auklėjimo dalis. Taigi rūpintis savo kraštu, jo laisve, išlaikymu ir kėlimu į aukštesnį laipsnį yra kiekvieno lietuvių pareiga. Pasitraukimas iš savo krašto neištrypdo pareigos rūpintis savo gimtuoju kraštu, kovoti dėl jo teisių: kiekvienas yra įpareigotas greta lojalumo ir pastangų gyvenamam kraštui atiduoti reikiamą duoklę savo tėvų kraštui. Toji pareiga niekad nesibaigia.

Išvada aiški: kiekvienas lietuvis, kur jis begyventų, turi dalį savo dvasinių ir kūno jėgų, sugebėjimų ir materialinių išteklių skirti lietuviškiems reikalams. Ir čia tėvų pareiga svaresnė: jų pirmųjų prievolė perduoti savo vaikams tų pareigų pajutimą.

Lituanistinio auklėjimo stabdžiai

Normaliose sąlygose, gyvenant laisvam savo krašte, ši pareiga beveik neslėgia tėvų pečių. Tai daugiau atlieka mokyklos, organizacijos, bažnyčia, teatras...

Tautiniam vaikų brendimui išeivijoje stambų vaidmenį atlieka lituanistinės mokyklos. Čia lituanistinis vaikų auklėjimas mokytojams yra žymiai sunkesnis, negu buvo savo nepriklausomam krašte, nes čia be būtinos tėvų pagalbos ir didžiausios mokytojų pastangos bei sugebėjimai negali pasiekti net kukliausių reikalvimų.

Žvilgtelėkime į dabartinių lituanistinių mokyklų sąlygas.

Nė kiek nesuklysim, teigdami, kad esamomis sąlygomis daugelio vaikų priešmokyklinis lituanistinis parengimas yra nepatenkinamas: daugelis vaikų atvyksta į mokyklą su labai skurdžiu, kalbai nepakankamu lietuvišku žodynu. O tų žodžių tarimas baisus. Nelabai geriau ir su jau lankančiais mokyklą: tėvų neprižiūrimi ir nepriverčiami, jie, lietuviškai besimokydami, vis daugiau skurdina savo lietuvių kalbą. Su jais negali pakenčiamai lietuviškai susikalbėti jų mokytojai. Ir patys tėvai. Per 3 savaitines valandėles, skirtas lituanistikai, mokytojai jų negali įstatyti į tikrą lietuvišką kelią. Noromis nenoromis turime sutikti su L. Dambriūnu: "Mokykla gali tik padėti, bet jos vienos bus per mažą".

Taigi vaikų neparengimas lituanistinei mokyklai yra pagrindinis lituanistinio švietimo nesėkmių šaltinis. Už tas nesėkmes atsakingi tėvai. Niekas neabejoja, kad tėvai myli savo vaikus. Bet ne visi meile pagrįsti veiksmai yra palaimingi. Pedagogika – vaikų ugdymo mokslas turi šį dėsni: "Yra meilė, didelė meilė, kuri žudo, ir yra meilė, kantri meilė, kuri ugdo". Tų "meilių" nedarna tėvuose, matyt, ir žudo vaikus. Tėvai spūda, kratosi tos kaltės ir linkę pastūmėti ją į mokytojų pusę, pakaltindami jų metodus, vadovėlius, aplinką..., o vargšai mokytojai prakaituoja su tais mieliais lietuviškai nepakalbančiais lietuviukais ir ne be gilaus skausmo jaučia, kad jų kruopštaus darbo vaisiai per kuklūs. Negalima teigti, kad mokytojai yra tobuli, be kaltės. Bet čia jau būtų kita tema. Tėvai linkę spręsti savo vaikų auklėjimo, tiksliau tariant – mokslinio, klausimus praktiškai, hedonistiškai: jų vaikai čia gyvena, čia turi kovoti dėl geriausio pragyvenimo ir gyvenimo sąlygų, stengtis kuo aukščiau iškilti..., o tautinė jų drauge ir jų vaikų pareiga blėsta. Labai neteisinga būtų sakyti, kad tėvai nenorėtų patys išlikti lietuviams ir būtų priešingi, kad ir jų vaikai būtų veiklūs lietuviai. Bet dažnai, labai klaidingai galvodami, jie saugosi, kad, gink Dieve, jų vaikai savo lietuviškumu nepakenktų savo karjerai, kad jų žmoniškesnė lietuviška tarsena nepakenktų angliškosios tobulybės. (Melaginga prielaida!)

Daugelis tėvų nekontroliuoja savo vaikų lituanistinės mokyklos darbų. Nepasiteirauja jų, kas užduota, nepatikrina, ar jie pamokas parengia, ne žvilgtelėja į jų rašomuosius darbus. O ne retu atveju, savo vaikams "padėdami", jie tik ieško mokytojų klaidų, vadovėlių

lių. Lubos perdirbtos bavarišku stilium su atsikišusiais balkiais. Daug kitų pagerinimų padaryta pagal komisaro skonį – viską atliekant miesto savivaldybės lėšomis. Pats komisaras buvo panašus į Goeringą ir jautiesi viešpačiu. (Dabar jis perdavinėja muilo miltelius Bremene).

Vieną syk jis išsišaukė Reisoną ir manę į Gebietskomisariją ir aprodęs vietą pareiškė kad jam reikia daugiau garažų – liepė mums juos pastatyti. Savivaldybės rūmuose buvo trys puikiai įrengti garažai su šoferiams būtais. Kai aš paklausiau: "Herr Komissar, keno lėšomis tie garažai turės būti statomi ir kas duos medžiagą" tai jis šoko, kaip įgeltas ir pradėjo rėkti: "verfluchte Litauen – Jūs sabotuojat tretijį reichą ir tt. Mužu su Reisonu tik žiūrime žemyn ir tylime. Jam išsirekus, aš išėmęs iš kišenės, padaviau jam paskutinį Technisches Hauptamt įsakymą dėl statybų draudimo. Jis perskaitęs sako "gerai aš pasirūpinsiu pats". Ant rytojaus, jo iškvieisti atvažiavo iš Kauno T. H. du inžinieriai kurie, apžiūrėję vietą, pasakė Komisarui kad masinės statybos negali leisti bet leidžia pastatyti dviem mašinom pašiurę iš lentų... Komissaras tik piktai pažiūrėjo į manę ir nebesiginčijo.

Apskr. viršininkas Vidugiris nemego lankstytis vokiečiams. Jo sekretorius Štaude nors vokiečių kilmės bet labai lojalus Lietuvai – atlikdavo visus reikalus su vokiečiais viršininko pavedimu. Vieną sykį Vidugiris kvietė manę kartunuvažiuoti į Kupiškį, jis ten turįs labai nemalonį pareigą sutikti iš Rygos atvykstantį Reichskomisarą Lohse. Ant miesto sienos laukė komisaras Neum o

prie miestelio laukė viršaitis ir nuovada. Mums prisijungus neužilgo atlekė 4 mašinos prisedusios stipriai ginkluotų karių. Po jų 4 mašinos – su Lohse, Neumu ir jų svitomis, užpakalyje vėl 4 mašinos su ginkluotais kariais. Neum pristatė Lohsę – "Kreischef Vidugyris" kuris mirksėdamas sveikino lietuviškai, bet komisaro vertėjas Berentas jau iš anksto turėjo paruošęs "kreisšefo" sveikinimo vertimą, kokio jiems reikėjo. Tą ceremoniją truko gal 10 min. ir vokiečiams nudūmus, Vidugiris, nusisplovęs, sako "komums čia sekti paskui vokiečių uodegas, važiuojami miesteli pabaliavoti". Neatsimenu kokią progą ten buvo suruoštos vaišės, kur dalyvavo apie 50 kupiškėnų, šeiminingaujančių agr. Indreikai (dabar Čikagoje).

Lohsenakvojo pas Neumą Stanionų dvare o kitą dieną kalbėjo Montvilo teatre apie Naujosios Europos kūrimą. Tai pačiai publikai Vilniaus J. Švedo ansamblis parodė liaudies dainų ir šokių pinę – kaimo vestuves, kas labai patiko ir lietuviams ir vokiečiams. Ansamblių, gražia kalba, pristatė A. Kaulėnas.

Kitą dieną dideliame baliuje dalyvavo apie 500 žmonių – puselietuvių, puse vokiečių, kur Lohse vėl kalbėjo ir tikino lietuvius mylėti Reichą... 1943 m. iš Kauno atvykęs generalinis tarėjas P. Kubiliūnas, komisarijate susirinkusiems lietuviams ir vokiečiams pristatė naują apskr. viršininką pulk. A. Gaušą. Pastarasis neturėjo tokio atsparumo kaip pulk. Vidugiris. Daugiau pasipriešinimo vokiečiams parodė viršininko padejėjas kap. A. Vaičieliūnas (dabar Toronte).

Dar reikėtų paminėti "Savivaldos" 2 metų sukaktuves kurių minėjimas Kaune užsitęsė dvi dienas. Generalkomisaro Rentelno būstinės – Pramonės rūmuose – vyko kalbos, o Pieno centro rūmuose baliai. Iš to minėjimo prisimenu kad Rentelnas su apskričių viršininkais kalbėjosi rusiškai o majoras Pyragius savo kalboje balluje pristatė lietuviams vokiečius tokiais žodžiais: "atsiminkit vyrai keno rūbais ir šautuvais mes ginėm savo laisvę 1919 m."

KAIP STATEME "NAUJĄJĄ EUROPA".

Statybos reikalams tvarkyti Lietuvoje, vokiečiai įsteigė Kaune – Technisches Hauptamt Litauen kuri buvo Reichsministerium Speer (buv. org. Todt) padalinys. Į šią įstaigą įjungė visus inžinierius ir be jos sutikimo niekas negalėjo jų kitur panaudoti. Tos įstaigos viršininku Kaune buvo inž. Vogt. Ji veikė per lietuvių Vyriausią Statybos Valdymą kurios direktorium buvo inž. A. Novickis. (Laikinoji vyriausybė jau buvo likviduota).

Visos, ne karo tikslams, statybos buvo uždraustos išskyrus nuotėlinimo (Entlausungsanstalt) statybas, kurias vokiečiai įsakė statyti ir davė jų įrengimui reikalinga medžiaga.

Vokiečių Hauptamto inžinieriams tai buvo gera proga važinėti po provinciją netiek tų statybų tikrinimui, kiek apsirūpinimui maisto produktais. Lietuvių bendrovės gaminančios maisto produktus kaip "Maistas", "Pieno-centras", Cukraus fabrikas, viščiukų fabrikas, lengvai gaudavo leidimus B.d.

netobulybių ir visa tai be didelių sunkumų perduoda savo vaikams, "stiprindami" jų nusiteikimą lietuviškai mokytis. Jei mokykla iškelia kokias nors problemas ar pasiūlymus jų vaikams, tai gana dažnas tėvas sutinka atsakyti į tai, tik pasiklausęs savo 8-11 metų (apie vyresnius nedrąsu net prisiminti) vaiko nuomonės. (Taip tėvų išlaikomi vaikai tampa jų auklėtojais).

Gana dažnuos namuos vaikai girdi savo mokytojų, mokyklos kritiką. O toji kritikėlė nepažabota. Kadangi daugiausia sunkumų vaikams pridaro lietuvių kalba, tai jai ir tenka. Girdi, nereikia jokių linksniavimų, jokių įvardžiutinių lyčių, jokių griozdiškų dalyvių, padalyvių, pusdalyvių, tiek daug linksniuotųjų... Juo labiau kažkokių kirčiavimų, ištarių... Svarbu tik, kad vaikai išmokyti lietuviškai kalbėti. Kaip tokiu "metodu" išmokyti, nepaaiškina. Vaikams to tik ir tereikia. Susidaro nekokia padėtis: tėvai savo vaikų "moderniškos" lietuvių kalbos nesupranta, o kai kurie, silpniau mokantieji angliškai, nė išsiaiškinti su vaikais nepajėgia. Taip ir šnekasi kaip avis su žąsinu. Tiksliau tariant, beveik visai nesikalba.

Vaikai, sako, nekalti, nes ne tik mokytojai, bet ir vadovėliai labai blogi. Tiesa, tie vadovėliai nėra (ir negali būti) tobuli. Bet jie gana geri su mokyklai iš namų parengtais vaikais ir nuolatine tėvų pagalba. Su jais ir prastoki mokytojai gali visai pakenčiamai išmokyti lietuviškai vaikus, parengtus mokyklai.

Esamos sąlygos – nepalanki aplinka būtinai reikalauja tėvų pastangų ir vieningumo, ieškant savo vaikų auklėjimui tinkamiausių priemonių. Bet iš šimto šeimų susirinkimuose tepasirodo tik labai kuklus skaičius tėvų. Mokyklų tėvų parengimai dažnai slėgia tik nedaugelio tėvų pečius.

Vienas iš didžiųjų nemalonumų ir sunkumų tai mokestis už vaikų mokslą lituanistinėje mokykloje. Apie 50 dol. už metus tai jau gana didelis, keliąs susirūpinimą mokestis. Daugelio tėvų metinės pajamos sukaliojasi apie 10 tūkst. dolerių per metus, jei tik vienas iš tėvų tedirba. Bet gana daugelio šeimų dirba abu tėvai. Ką turėtų reikšti tie keliasdešimt dolerių tokiai jų metinei šamatai. Kiek mokykla susilaukia atrių priekaištų, kad taip brangiai plėšia už lituanistinės mokyklos darbą. O kad daugiur vienas iš sunkiausių dalykų yra gauti mokyklai tinkamus mokytojus, apie tai jie "tingi" pagalvoti. Išvada aiški: jei tėvai galvoja, kad jų vaikų lituanistinis mokslinimas

— tautinis auklėjimas mokyklose nevertas nė keletos dolerių, tai jie rizikuoja perleisti savo vaikus svetimųjų globai. "Aplinka išplėšia vaikus, kur patys tėvai juos parduoda" (J. Girnius). Čia pritiktų ir L. Dambriūno teigimas: "Jeigu mums dar svarbu, kad tauta mūsų, pasitraukusių iš tėvynės, nepaserktų, tai turime neužmiršti, kad jokios mūsų piniginės aukos (ir tų mes šykštine — P. B.), jokia karjera ar asmeniniai nuopelnai neišpirks mūsų vaikų nutautinimo".

O kiek nukenčia kai kurie mokytojai ir visa mokykla nuo tėvų apkalbų už tai, kad jie nesugeba įtikinti ir patikti jų visada geriems ir darbštiems vaikams. Jei, sako, jų vaikai angliškose mokyklose pažangūs, tai ir lituanistinėse mokyklose, jų manymu, jie, nors ir lietuviškai nepakalba ir pasibaisėtina rašo, turi būti geri ir mokslo metų gale keliama į aukštesnį skyrių.

Išidėmėtina, kaip sunkina sąmoningųjų, pažangesniųjų mokinių lituanistinį darbą juos iš visų pusių supantieji nepakankamai lietuvių kalbą mokantieji ir niekad su savo draugais lietuviais lietuviškai nešnekantieji mokiniai.

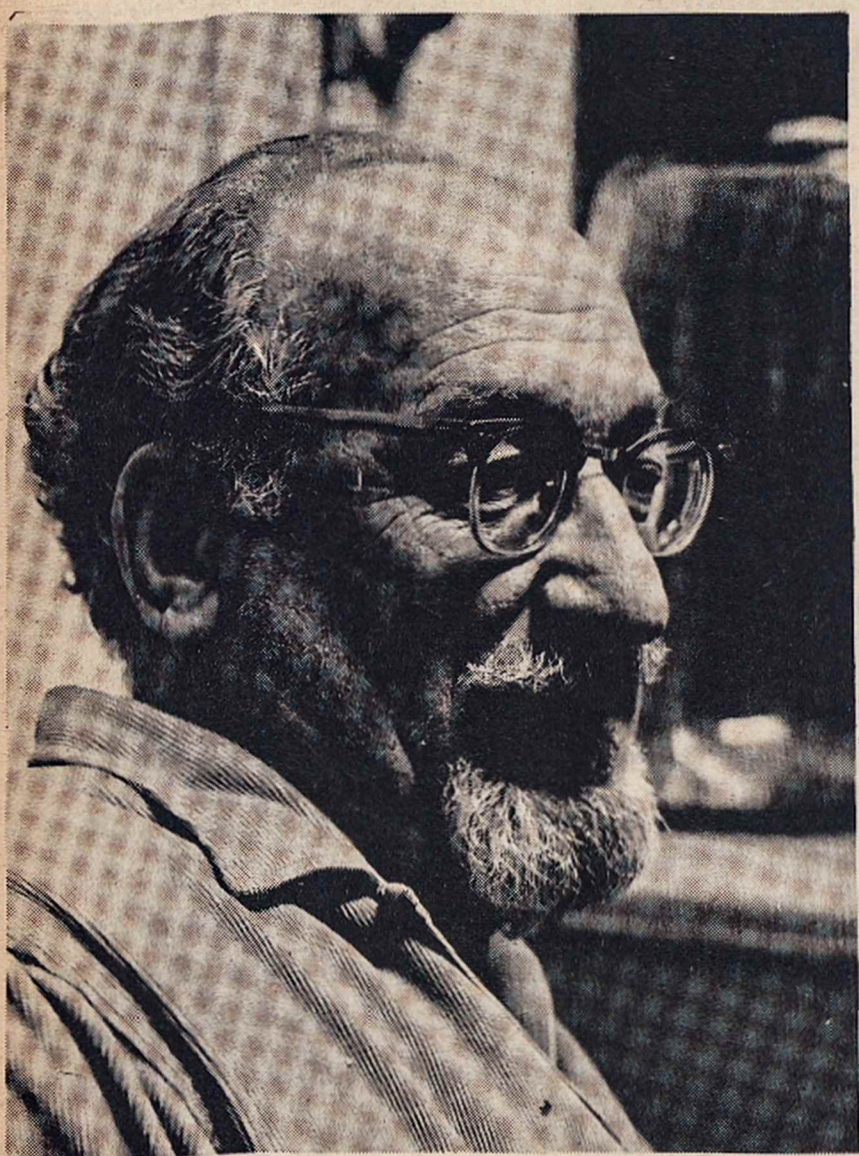
Sunku prileisti gerus mokymo rezultatus be glaudaus ir taikaus tėvų bendradarbiavimo su savo mokykla. Faktai, kad yra mokyklų tėvų komitetų, kurie priešinasi mokyklų šaukiamam tėvų su mokytojais pasitarimui mokymo ir auklėjimo reikalais, skamba liūdnokai.

Kur tų visų blogybių šaknys?

Atsakymo galime paieškoti ir amerikiečių spaudoje.

"Saturday Review" stebisi, kad mes dabar, mažiau dirbdami, negu seniau, turime mažiau laiko net galvojimui, o turtai ir jėga neapsaugo mūsų nuo nelaimių ir dvasinio skurdo. Vaikų psichologas Bruno Bettelheim blogybių šaknis randa Amerikos šeimos gyvenimo krizėje. Ji esanti tokia gili ir taip plačiai įsikerojusi (pervasive), kad gresia iškrypimo pavojus visai generacijai. "Pirmiausia mūsų vaikai yra pavojuje dėl to, kad mes patys esame pavojuje", sako Alan D. Hoas. Šios amerikiečių nuomonės ne absoliučiai, bet tik iš dalies tinka ir mūsų šeimoms. Taigi blogybių šaknys glūdi vertybių laipsnyje: materialinės gėrybės statomos viršūnėje, o pamirštama aukštesnioji — dvasinė sritis. Tą tragišką padėtį juntam mes visi, ypačiai rūpindamiesi savo vaikų tautiniu auklėjimu. Dėl to patys kenčiam ir vaikus kankinam.

— "ŠVIETIMO GAIRĖS" — Petras Balčiūnas

TADAS MAŽEIKA

Lietuvis dailininkas, greičiau grafikas, Tadas Mažeika yra tam tikra prasme retėnybė Amerikos kontinente.

Po antrojo pasaulinio karo į Ameriką atvažiavo daugelis dailininkų, kurie jau buvo pasižymėję savo darbais Europoje, arba ten išsimokslino ir Amerikoje įsigijo gerą plastinio meno kūrėjo vardą. Šiandien mes turime dešimtis pirmaujančių dailininkų apie kuriuos rašo žurnalių šio kontinento spaudoje.

Tai dailininkai laimi premijas, jų darbai aukštai įvertinami ir su anų nuomonėmis skaitomasi meno pasaulyje.

Tadas Mažeika, čia gimęs ir augęs, turėjo nepalyginamai sunkesnę kelią. Tuo tarpu kai aplinkiniai siekė materialinio gerbūvio ir prabangaus gyvenimo, Tadas Mažeika iš pat jaunų dienų visa savo jėga pamilo meną. Tačiau aplinka nebuvo jam palanki, greta jo nesimatė lietuvių dailininkų. Jis buvo vienas ir jam prasimušti į didžiąją viešumą buvo kur kas sunkiau, negu dabartiniais laikais, kai jauno menininko žygius spauda ir visuomenė seka padidintu susidomėjimu.

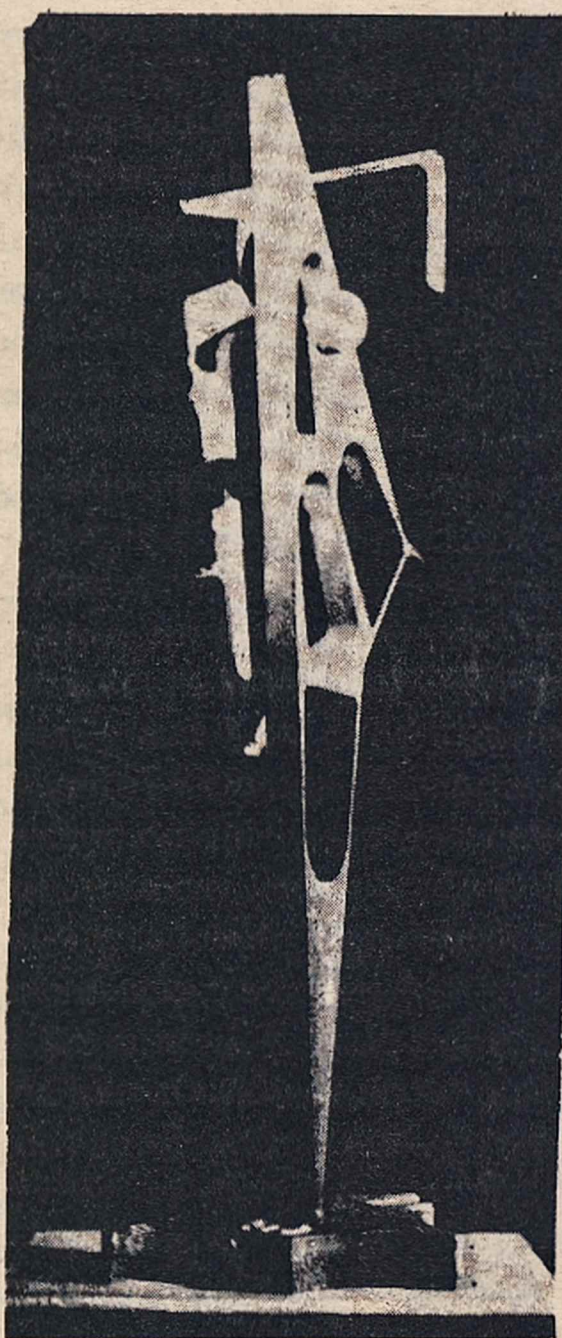
Lietuvos nematęs, atskirtas nuo lietuvių

meno slekimų, jis vis tiek sugebėjo savo tautinį charakterį išlaikyti. Jo grafiniai darbai primena daugelio būdingesnių kūrėjų braižą. Lietuviška simbolika ir gamtos pamėgimas Tada Mažėiką suartina su daugeliu lietuvių dailininkų.

Prieškariniais laikais po Ameriką važinėjo lietuvių žymūs skulptoriai ir grafikai Petras Rimša, su kuriuo Tadas Mažeika artimai susipažino, dažnai pagelbėdamas jam neįprastoje aplinkoje susiorientuoti.

Tadas Mažeika liko ištikimas menui visą savo amžių. Jis ne tik dailininkas, bet greta to ir nuotaikingos poezijos kūrėjas. Tik, deja, jis savo poetas rašo anglų kalba. Tada Mažeiką pažinti yra itin svarbu, nes jis buvo pionierius meno pasaulyje, kai greta jo ne daug buvo menų pamėgusių.

Adolfas Jankus. Išlikimas.

EGLE JUODVALKYTĖ

Nesu sėsli.
Bastaus.
Nepasitenkinu
keturiom pasaulio sienom.
(rytą lubas nudažo melsvai
ir kambario kampe pakabina saulę)

(vakare ją pakeičia mėnuliu
o lubas uždengia juodu brezentu)

Bet aš bastaus
vingiuotais keliais
(be sienų, lubų ir saulės)
neieškodama nieko

aš esu
nepastovi
ir netinkanti

tai mano gyvenimo prasmė

BALYS AUGINAS

AMŽINYBĖS LANKAS

Ak, mūsų būtis —
Tik skrydis paukščio,
Klajojančio
Aušrų ir sutemų
Giesmė.
Tik strėlė,
Išsprūdusi
Iš Amžinybės Lanko.

Dužli,
Kaip skambantis stiklas,
Žemiško paukščio
Giesmė. Nepakrtojama,
Kaip unikumas.
Dužlus likimas lekiančio
Į nežinią...
Plevenanti strėlė
Beprasmė tuštumoje —
Tai tu dainuodama
Trumpai akimirkai
Sustoji
Fatamorganos Soduos...

Palaiminta Ranka,
Įtempusi tą lanką —
Ji žino tikslą
Pabaigos.

GYVOJI VERSMĖ

Girtos
Įtužusio gyvulio pagieža
Žmogžudžių ir latrų rankos
Prikala Saulę
Medyje,
Nuvytusiam ir apnuogintam.
Ir pačiame dienovidy
Sverdi skeldėdamos uolos
Ir užpučia dagtį dienos.
Prietimų marškos — lavondengtė
Mirusiam Dangui.
(Aiman,
Piktadarių širdis nuodėminga
Jau netikra ir svyruojanti).

PALIKTIEJI

Jau vakarėja —
Nežinome, kur eiti,
Ir artėjanti tamsa baisi.
Ak, pririšk
Prie palmės asilaite,
Ir po Viešpaties skliautais
Sutilsime visi.

Ir veltui laukiam Jo,
Vilties įžiebę spinkse
(Jo žodžiai,
Lyg burkuojantys balandžiai
Besiblaškančioj širdy).
Sutemo jau.
(Naktis ir mūsų sielų) —
O, Mokytojau,
Nežinome, kur dingsim:
Pabirome,
O vienuma —
Tokia skaudi...

Šis kriminalinis amerikiečių gamybos (20th Century-Fox) spalvuotas filmas apdovanotas užsienio spaudos premijomis (Hollywood Foreign Press Association): geriausias direktorius William Friedkin, geriausias 1971 metų filmas-drama. Amerikiečių Academy apdovanojo net penkiomis premijomis.

Pasižiūrėjus filmą susidaro įspūdis, kad minėtas filmas gavo daugiau dėmesio, nei vertas. Turinys: amerikiečių policija gaudo iš Prancūzijos į JAV-es išmugėliavusius daug narkotikų. Įvairiausios pinklės, slapstymaisi, šaudymai. Pagaliau juos pagau-na.

Režisūra natūralistinė. Perdaug natūralistinė, nes nieko vertingo filmui neprideda. Rūkščiausi amerikiečių policininkų keikimai perdaug vartojami. Pigaus efekto saldus pūstelėjimas. Rankraštis pilnas veiksmo, staigmenų. Artistai niekuo ypatingu nepasižymi. Jie parinkti įvairių charakterių, skirtingų išvaizdų, juodi ir balti. Šios rūšies vaidinimieko išskirtino nereikia parodyti, ar save išjungti iš aplinkos. Taip, privalu suprasti pagrindinę idėją, filmo mintį.

Yra eilė įtikinamai natūralių scenų, kaip ameri-

kiečių slaptoji policija gaudo narkotikus negrąlinėje ir kitur.

Narkotikų kontrabandininkai yra turtingi, išsilavinę, gudrūs, atsargūs. Jie vartoja atsargiausiai, geriausiai parinktas apgavystes ir sugeba taip paslėpti narkotikus, kad įtartiname automobilyje policijos specialistai negali surasti, nors išardė dalelėmis, ištraukinėjo visas vietas, atsukinėjo visus sraigtus. Kai visi, įskaitytinai pagrindinį slaptą policininką, narkotikų gaudymo specialistą, beviltiškai kratė galvas, iš naujo pradėjo ieškoti patikrinę auto svorį. Pagaliau atrado durų slenksčiuose.

Amerikiečiai turi noro vaizduoti perdaug žudymų, šaudymų. Pabaigoje vienas slaptas policininkas nušauna savo kolegą. Krentantis negyvas žmogus sudaro žiūrovui įspūdį, bet ar tokio įspūdžio verta siekti?

Fimas pagamintas tikrojo įvykio įtakoje. Panašių dalykų buvo ir bus. Narkotikų prekyba yra nepaprastai pelningas biznesas. Kontrabandininkams atrodaviliojanti veikla. Viena didesnė narkotikų siunta gali duoti šimtus tūkstančių ar milijonus dolerių pelno. Rizika — galima

mirtis. Kitiems patinka rizika, kaip ir greitai padaryti pinigai, todėl narkotikai plaukia, lekia į Ameriką iš įvairių kraštų, o tais reikalais istorijos, štai, laimi aukščiausias filmų premijas.

Filmas intriguojantis. Veiksmą veja veiksmas. Sekimą sekimas. Šaudymą šaudymas.

Betgi panašios rūšies filmų, irgi gerai pagamintų, yra daugiau, sakysime "Dirty Harry", (amerikiečių), "Sicilian Clan" (prancūzų). Abu verti aukštų pažymėjimų, o "Sicilian Clan" yra pagamintas dar gudriau.

Baigiamoji "The French Connection" filmo mintis — visas labai sunkus, be galo rizikingas slaptosios amerikiečių policijos darbas, suniekinimas amerikiečių teismo, kai dėl įvairių polinkių sugautieji narkotikų kontrabandininkai neįtikėtinais lengvai nubaudžiami, o kai kurie paleika nesugauti, išsislaps-to. Sugavusieji policininkai ne tik negauna paaukštinimų, bet bausmei perkeliama į kitą skyrių. Taip vyksta amerikiečių teismas, griaudamas pagrindinius žmonių išsilaikymo pagrindus. Panaši mintis ir "Dirty Harry", kur sugautą mergaitės vagį tenka paleisti, nes jis buvo areš-

HAMILTONO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS "TALKA"

830 Main St. East, tel. 544-7125

Darbo valandos:

pirmadieniais	10 — 5 v.p.p.
antradieniais	10 — 5 v.p.p.
trečiadieniais	10 — 5 v.p.p.
ketvirtadieniais	10 — 5 v.p.p.
penktadieniais	10 — 7 v.vak.
šeštadieniais	9 — 12 v.p.p.

Liepos ir rugpjūčio mėnesiais ir prieš ilgus savaitgalius šeštadieniais "TALKA" uždaryta.

Mokame už:

depozitus	5%
šėrus ir sutaupas	6%
už vienų metų terminuotus indėlius	6½%
ir virš \$10.0000 — 3 metams	7%
Duodame:	
asmenines paskolas iš	10%
nekiln. turto paskolas iš	8½%

Nemokama gyvybės ir asm. paskolų drauda. Nemokamas pilnas čekių patarnavimas. Parduodame "American Travelers" čekius. Užtikrintas indėlių saugumas. Kapitalas — virš \$3,400,000.

tuotas be teismo leidimo, krata pas jį buvo padaryta be teismo leidimo... Esant tokiai amerikiečių teismo santvarkai nėra ko stebėtis, kad JAV auga visokių rūšių nusikaltimai.

Algirdas Gustaitis

LIETUVIŲ KALBA KANADOS UNIVERSITETUOSE?

Aną dieną man pasitaikė sutikti Laurentian universiteto akademinių studijų Vice-Prezidentą Mr. Hughes Albert. Pasikalbėjimo, kuris truko daugiau negu valandą, tema buvo Heritage Canada Studijos, ta prasme, kad Anglijos Rožė yra graži ir Prancūzijos Leliją žavėtina, bet kur yra visos kitos darželyje augančios gėlės? Kanados paveldėjimas apima įvairiausias žemės tautas — problema yra, koku būdu duoti joms pripažinimą akademiniame plotmeje? Iš ivairaus tarpusavio veikimo, daugiau ar mažiau, tautiniai šokiai, gaminiai, receptai, apčiuopiami meno kūriniai, reprezentuojamus, kaip žmones. Šito nepakanka. Mes esame tūkstančių metų amžiaus civilizacija ir turime daug daugiau potencialaus palikimo. Žmonės, kurie brangina senus baldus, kaip daug daugiau vertina bendrus visai žmonijai senovinius turtus, i. e. kaip mūsų lietuviška kalba. Indijonų vietovardžiai turi domų, mums artimą skambesį.

Pagrindinė problema atrodo yra finansinė, betgi resursai investuojami į individualaus, įsigijimą. Koku būdu vairuoti esamus fondus tokia linkme, kad jie būtų naudingi didžiausiam skaičiui žmonių. Koku būdu suinteresuoti pačius emigrantus daugiakultūrės Kanados mozaika?

Dalykas yra toks papras-

tas, kaip Amerikos atradimas. Viskas, kas reikalinga yra, kad universitetui pravertų duris. Natūralus žmogaus linkimas yra į šviesą. Prieš keleta metų buvau rašiusi į Toronto universitetą apie Lietuvių kalbos kursą, bet tenai nebuvo intereso. Laurentian universitetas šiuo metu yra itin imlus naujomis idėjom. Kodėl nepasiūlyti įrengti Lietuvių Kalbos Laboratoriją?

S. Bunker-Prapuolenytė

ANTROJO PASAULIO LIETUVIŲ JAUNIMO KONGRESO PRANŠIMAS

Antrasis Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresas, parengiamuosius darbus pradėjęs atskiruose kraštuose ir kolektyviai vykę Chicagoje, Kento universitete, Romuvos stovykloje bei Toronte.

Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjunga savo pirminku išrinko Antaną Čaulaitį SJ ir valstybos nariais — Nėrįs Zavičkaitę iš Argentinos, Edmundą Antrieškevičių iš Urugvajaus, Emantę Mikuckytę ir Vilį Ambrozevičių iš Brazilijos. Jaunimo Komunikacijos Centras suformuotas Jungtinėse Amerikos Valstybėse ir jam vadovaus Romas Sakačolskis.

II PLKJ Prezidiumas

o BATUNO trečiasis metinis Baltijos Festivalis šiemet rengiamas šeštadienį, rugpjūčio 12 naujoje vietoje, New Yorko miesto ribose, Amerikos geležinkelio magnato Collis P. Huntington buv. vasarinės rezidencijos patalpose ir pukiame sode ant East River kranto, prie Schurz Avenue Bronx, N. Y. Sode dirbiuoliai šimtamečiai medžiai, romantiška estrada ir moderni salė.

LONDONO BALTIJOS PENKMEČIO PROGA ŠOKA „ABRŪSELI“. Nuotr. S. Kero.

po chicagos dangum

VASAROS KARŠČIAI CHICAGOJE.

Skundėmės pavasario ir pradžios vasaros šaltais orais, tačiau liepos mėn. antroji pusė už visa tai "atsilygino". Dažnomis dienomis temperatūra pasiekdavo 96° F. Kambariuose nuolat veikiant oro vėsintuvui gera gintis nuotų karščių, tačiau darbuose praskaito tvane reikia mirkti.

Vaikai gindamiesi nuotų karščių atsuka gatvėse esančius gaisrui gesinti vandens hidratus ir iš jų trykstančioje vandens masėje mėgsta maudytis.

BALITUOSIUS MILIJONIERIUS PAKEIČIA JUODIEJI..

Kai kurių televizijos stočių, laikraščių ir kt. "statistiniai" duomenys vaizduoja, kad JAV tik vienu negrų problemos yra opiausios. Sakoma, kad jie visur yra nustumti, skriaudžiami. Tikrumoje vaizdas kitoks. Stebiu Chicagoje pavadintą "pietinių aukso krantą", kuris yra nuo 6700 South Shore Drive iki 79 gatvės. Tame ruože gyvena turtingieji daugiausia žydų tautybės žmonės. Dabar tuose apartamentuose apsigyveno negrai. Tai nieko būtų nuostabaus, nes jie ir tie patys

ir lygūs žmonės. Bet reikia žinoti, kad netoli Rainbow Beach tenai 4 kambarių apartamentas mėnesiui kaštavo 500 dolerių ir tie "skriaudžiamieji" už juos nuomas moka. Vienas blokas į vakarus nuo South Shore Drive yra Coles Ave. apartamentai, tačiau ir čia juodžiai sugeba į mėnesį mokėti 250 dolerių nuomas. Toliau mieste tokių butų nuomos yra žymiai pigesnės, bet jie jais nesidomi. Chicagoje jei nueisi į federalinės, steito ar apskrities ar miesto įstaigas tai ten surasi beveik visus juodžius tarnautojus, paštas juodžių rankose. Privačiuose fabrikuose ir įstaigose visur rasi daugiau negu pusę juodžių. Daugybė ispaniškai kalbančių ir baltųjų turi žymiai mažiau apmokamus darbus.

KIAUŠINIAI DOLERIO INFLIACIJOS NEPALIESTI.

Mes JAV labai dažnai ir su pagrindu skundžiamės, kad dolerio infliacija yra smarkiai palietusi maisto kainas.

Tačiau išimtį sudaro kiaušiniai, jų kainos yra net mažesnės negu praeityje. Tiesa JAV veikia atlyginimų ir kainų kontrolė, bet praktiškai ji nereikšminga. Biznieriui kelia kainas savo nuožiūra o kai kurios darbo unijos lengvai išsikovoja atlyginimų pakėlimus savo darbininkams.

SUVIENODINTOS PAŠTO ANTSPAUDOS.

Nuo senai įprasta tvarka ant visų siunčiamų laišku voku pašto ženklai buvo atspaudžiami pašto įstaigos stampu. Dabartinio laiku visuose JAV paštuose įvedamos pašto ženklams antspauduoti vienos atspaudos tik su įrašu: "U.S. Postal Service". Priede dar yra data, dvi

valstijos raidės ir numeris.

PIRKĖJAI IEŠKO NUOSAVYBIŲ.

Keičiasi laikai, keičiasi juose ir gyvenimas. Seniau taip sakant "laukuose" ūkis parduoti buvo nelengva ir tai už maža kainą, nes mažai tesirasdavo pirkėjų jiems pirkti. Tačiau dolerio infliacijai vis didėjant ir didmiesčiuose kriminalui siautėjant, mokesčiams nepaprastai didėjant, daugelis turi šiek tiek santuopų bėga toliau nuo didmiesčių. Prie Michigano ežero daugelyje vietovių žemės nuosavybės yra tikrai graibstomos. Nuosavybių pardavimo agentai net kreipiasi į savininkus prašydami parduoti nuosavybę. Kainos atrodo didelio vaidmens nevaidina, nes jie turi gana pinigų pirkėjų.

"ŠVENTIEJI ŠUNES"

Mes visi žinome kaip Indijoje garbiamos "šventosios karvės", kurios slankioja miestų gatvėse trukdo judėjimą, daug žalos daro, tačiau jų niekam nevalia liesti. Tenai gyvena musulmonai "šventųjų karvių" nepripažįsta jas veja ar net paskerdžia ir dėl tų "šventųjų karvių" pasitaiko kruvinų susirėmimų tarp musulmonų ir indusų. Pas mus Amerikoje "šventųjų karvių" garbinimo kulto nėra, bet yra kitas ir ne kiek nemažesnis "šventųjų šunų" garbinimas. Čia šunes pagarboje vežiojami laiveluose, automobiliuose, šniukštinėja gatvėse, parkuose, pliažuose ir šuniškai kolytes kilnodami ar jomis kapstydami šuniškai teršia.

Chicagoje kai kur per šunų mėšlą net praeiti sunku. Pensininkai dejuoja, kad pensioja mažos ir pragyventi negali, tačiau vistiek pajėgia išlaikyti 2-3 šunis, kurių išlaiky-

Dantu gydytoja.
DR. A. O. JAUGELIENĖ
1410 Guy St., 1 a. 11 - 12 k.
Tel: 932-6662; namų 737-9681

mas irgi gerokai apsunkina pensininko biudžetą. Chicagoje rengiamos ir didžiulės šunų parodos. Žodžiu kaip Indijoje musulmonai negali nieko padaryti prieš "šventąsias karves", taip čia Amerikoje nieko negalima padaryti prieš "šventųjų šunų" garbinimą.

J. J-tis

AR GYVŪNAI MELUOJA?

Amerikiečių zoologai panaudojo vadinamą "melo detektorių" bandymams su gyvūnais. Jie norėjo sužinoti, ar gyvūnai moka apgaudinėti. Jie pritvirtino elektrodus prie oposumo (sterblinės žiurkės galvos, kad galėtų stebėti smegenų biosroves. Po to per garsiakalbį pradėjo transliuoti šuns lojimą. Išgąsdintam oposumui jie dar parodė šuns galvos maketą. Išsigandęs žvėrelis apsimetė negyvu: griuvo ant šono ir išgulėjo apie dešimtį minučių praviru snukučiu, žvelgdamas stiklinėmis akimis. Tačiau oposumo smegenų impulsai rodė visai ką kita: tai buvo tik manevras. Smegenų impulsų aktyvumo kreivės tuo metu buvo normalios ir nerodė jokių šoko, apalpimo arba miego požymių. Instinktyvi oposumo apgavystė panašiomis aplinkybėmis yra vieništelė išėjus išsaugoti savo gyvybę.

MOTINOS DIDVYRĖS

Sov. Sąjunga paprastai suteikia "Motinos didvyrės" vardus toms motinoms, kurios pagimdė ir išaugino dešimt vaikų.

Dabar Lietuvoje toki vardą gavo Irena Chinevič, Anelė Glebienė, Elena Kasperavičienė, Morta Kondrotienė, Zofija Matulzo, Emilija Puznienė, Kotryna Birutė Reimerienė, Birutė Sukurienė, Antanina Urbonavičienė, Regina Viduto ir Leokadija Zinkevičienė.

ADVOKATAS J.P. MILLER, B.A., B.C.L.

168 Notre Dame Street E. Suite 205.
Tel: 866-2063; 866-2064.

NOTARAS J. BERNOTAS, B.A., B.C.L.

5 Place Ville Marie IBM Building
Suite 417, Montreal, Que.
Tel. 871-1430

ADVOKATAS R.J. Išganaitis, BA, BCL

BIEGA, BEAUREGARD, VALADE & ISGANAITIS
INSURANCE EXCHANGE BUILDING
276 ST. JAMES ST. WEST - SUITE 525 MONTREAL 126.
Tel: 842-1126, namų 674-3364

Dr. V. Giriunienė Dantų gydytoja

5330 L'Assomption Blvd.
MONTREAL.
TEL. 255-3535

Dr. J. Mališka Dantų gydytojas

1440 St. CATHERINE Street W., Room 600
Tel: 866-8235, namų 488-8528.

Dr. A.S. Popieraitis

B.A., M.D., C.M., M.Sc., L.M.C.C., F.R.C.S.(c).
Medical Arts Building,
1538 Sherbrook St. West, Tel. 931-3275
Suite 215, Montreal 109, Que.

Dr. J. Frison, B. Sc., D. C. Chiropraktikas

1202 St. Joseph Blvd. East
Montreal (kampus de la Roche).
Tel.: 523-3525

Atdara: nuo 9 iki 1 val. ir nuo 4 iki 9 val. vak.

Tony's Photo Studio

1920 FRONTENAC ST. — MONTREAL, P.Q.

PORTRETAI - VEDYBOS - KRIKŠTYNOS
SUKAKTUVĖS MAŽAMEČIAMS
VIAIRIOS PROGOS

TEL. 525-8971.
T. Laurinaitis

JUOZAS GRAŽYS

KAILIŲ SIUVĖJAS

- Siuvu ir parduodu
- Taisau ir remodeluoju
- Vasaros laike saugojimas (Storage)

6396 Bannantyne Ave. Verdun, Montreal. Tel. 767-6183

W. Lapenat

GENERAL CONSTRUCTION REG'D.

89 Orchard Street, LaSalle, P.Q. Tel. 366-6237
(vairi industrinė, komercinė ir rezidencinė statyba. Duodame
vairius patarimus, kainavimus, be jokio atlyginimo. Darbas
atliekamas sąžiningai ir prieinama kaina.

MIKE'S TEXACO SERVICE STATION
(M. RUTKAUSKAS)

POINTE CLAIRE, P.Q.
601 St. Jean Road.
Tel. 695-3883

- Atsitiktiniai ir kapitaliniai automobilių remontai
- Degalai, tepalai, padangos ir kita
- Montrealiečiams lengvai pasiekama greitkelio Nr. 40 arba Nr. 20.

LaSalle Auto Specialist Reg'd.

7725 George Street
LaSalle, Que.

TEL:
366-0500, 366-4203

- Taisymas ir aazymas automobilių
- Pardavimas ir taisymas Chaparral
firmos snowmobile ir Moto firmos
snowblower ir taip pat motorinės
valtyės. Sav. G. Desrochers

Jetté & Frères

VISKAS — MODERNIEMS NAMAMS

Visi kiti vandentiekio ir
šildymo taisymai ir nau-
ji įrenginiai. Gazinių
priemonių pardavimas ir
įrengimas. Atstovaujame
Hydro-Quebec išnuoma-
vimui karšto vandens
tiekimą. Veltui įkaina-
vimas.

Jetté & Frère Ltée

Plumbing & Heating kontraktoriai.

140-2e AVENUE - 366-0330

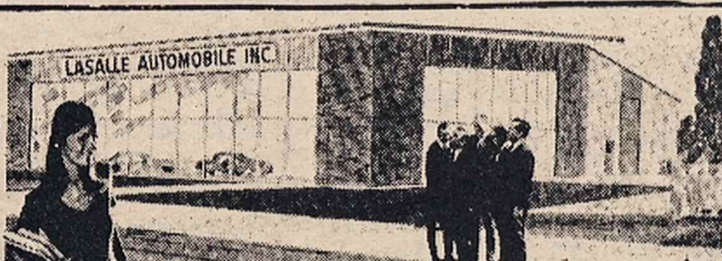
LaSalle

AUTOMOBILE INC.

366-7818

LAURENT DAIGNEAULT
Président

P A R D A V I M A S

Imperial - Chrysler - Dodge - Charger
Coronet - Challenger - Swinger - Demon
Camions DODGE Trucks

7635 BOUL. LASALLE - LASALLE, QUE.

Mechanizuotomis priemonėmis įvairius ratų ir
kitų dalių reguliavimas. Išorės taisymas ir
dažymas. Kreiptis: De La Verendrye Blvd.

Tel. 365-3364

toronto

PASAULIO FESTŲ FESTIVALIS

vyksta Toronte jau visą
savaitę, nuo liepos 8-16 d.
Estai pasirinko festivaliui
Toronto miestą to dėl, nes
čia po karo apsigyveno jų
didžiausias kaimčius, apie
9-10 tūkstančių asmenų. Be
torontiškių, į šį festivalį
atvyko apie 15 tūkstančių
estų iš įvairių kitų kraštų.
Iš Australijos apie 300, iš
Švedijos apie 1200, iš Vo-
kietijos, Anglijos ir labai
daug iš JAV. Pats festi-
valis turi politinį, sociali-
nį ir kultūrinį pobūdį. Pla-
ninga organizacija ir įdomi
programa suteikia jam di-
dėlį pasisekimą ir popula-
rumą. Programa išpil-
doma prašmatniausiose To-
ronto pramogų vietovėse.
Todėl nenuostabu, kad di-
džioji rytmetinė ir popie-
tinė spauda bei televizija
skiria išties puslapius
festivalio nuotraukoms ir
aprašymams. Kulminaci-
niu tašku bus šeštadienis,
liepos mėn. 15 d., kai pa-
rodo didžioje aikštėje nak-
ties metu pasirodys 1000
mergačių ir 500 šokėjų
judėsių ir muzikos šviesų
spektaklyje.

Pirmadienį, liepos 10 d.
vakare, estai turėjo dainų
ir šokių vakarą Ontario
Place forume. Šiltas va-
saros oras bei maloni ap-
linka sutraukė daug žiūro-
vų. Išpildoma programa
buvo fotografuojama tele-
vizijai.

Liaudies dainiai su gita-
rom, kaučių choras su
solistais ir akordijonais,
solistai, duetai, kvartetai,
kvintetai ir sekstetai ir Ka-
lev klubo mergaitės su darė
vakaro programą. Dainose
ir muzikoje vyravo tempas
ir dinamika. Harmonizuo-
tos liaudies dainos ir pa-
tyrę estradinio meno artis-
tai linksmino ir žiugino
publiką.

Ypatingai išsiskyrė Ka-
lev klubo ritminės gim-
nastikos mergaitės. Jų so-
lo ir grupiniai pasirodymai
žavėjo žiūrovus. Lieknos,
maždaug to paties amžiaus,
svorio ir ūgio mergaitės
pasirodė vikrios ir lanks-
čios kaip voveraitės. Pro-
grama užtruko apie pora
valandų. Ja praturtinio ga-
bus ir patyrę pranešėjas.

Kanados

Kvebeko provincijos tei-
singumo min. Choquette
pasisakė prieš Kanados
min. pirm. Trudeau.

- o -

Kanadoje vyksta tam tik-
ras sąjudis, ypatingai ryš-
kus Quebece. Čia stipriai
reiškiasi radikalių nuotai-
kų profesinių sąjungų vei-
kėjai, kurie yra palaikomi
kai kurių intelektualinių
sluoksnių. Tuo tarpu rei-
kalavimai nukreipti į pro-
fesinėms organizacijoms
priklausančių narių ekono-
minių interesų tenkinimą.

Greta to pastebimas kai
kurių unijų vadų pasineši-
mas taip pat iškelti ir po-
litinius reikalavimus, ku-
riuos patenkinus jau atsi-
rastų pavojus visai demo-
kratinei sistemai. Bet tuo
tarpu šie radikalūs reika-
lavimai neranda pritarimo
unijų sluoksniuose. Prie-
ta net prie to, kad neseniai
buvo sušauktas unijų vei-
kėjų suvažiavimas, kurio
tikslas buvo sukurti lais-
vųjų unijų sąjungą, jun-
giančią 40,000 narių. Įsi-
gyvenusios unijos naujas
pastangas sutiko griežtais
puolimais ir šantažu. Uni-
jų gyvenimo pastebima ne-
maža negerovių. Labai
dažni streikai ir sunkiai
patenkinami reikalavimai
kai kurių miestų, kaip pa-
vyzdžiui Montrealio, gyve-
nime sukelia didokius sun-
kumus. Jau viena toji ap-
linkybė, kad Montrealio
Expo savo laiku negalėjo
būti atidaryta, skaudžiai
atsiliepija į bendrą padėtį.
Juk tuo būdu buvo padidin-
tas bedarbių skaičius. Ir
šis sunkumas sudarytas
dirbtiniu būdu.

Kanados, tame tarpe ir
Quebeco piliečiai šiuos

reiškinius sutiko dideliu
susirūpinimu. Jie būdami
darbštūs žmonės, nemėg-
ta nei riaušių, nei suiru-
čių.

Tačiau tenka pažymėti,
jog gyvenimas nors ir ta-
me pačiame Quebece yra
žymiai saugesnis, rames-
nis, pastovesnis, negu to-
liau į pietus, kur panašių
negerovių, ypatingai rasi-
nės neapykantos pastebi-
ma keleriopai daugiau.

• KANADOJE yra 619,958
asmenų, turinčių 65 - 69
metus. O taip pat yra mi-
lijonas 124,447 asmenys
kurie jau sulaukė 70 metų
ir daugiau. Pastarosios
kategorijos asmenų skai-
čius per 5 metus padidėjo
200,000 žmonių. Tai ryš-
kus sveikatos priežiūros
įstaigų laimėjimas, o kar-
tu ir ženklas, kad Kanado-
je gyvenimas darosi dar
geresnis ir lengvesnis.

• KANADOJE per 87 se-
kundės gimsta kūdikis, o
kas 26 minutes į Kanadą
atvyksta naujas immi-
grantas.

• KANADOS fermeriai pra-
eitais metais patiekdavo
į rinką per mėnesį 40 mi-
lijonų kiaušinių, arba du
tuzinus kiekvienam kana-
diečiui. Tačiau Kanados
farmeris už tuziną kiau-
šinių gaudavo tik 30 centų.

K. STANEVIČIENĖS 20 KILOMETRŲ

"ŠVYTURYS" rašo, kad
pirmą kartą Sov. Sąjungos
ir Lietuvos lengvosios at-
letikos istorijoje moteris
bėgo 20 km H. Nuotolį Len-
tvaris - Vilnius per 1 val.
32 min. 31 sek. įveikė Klai-
pėdos laivų remonto gam-
yklos tabelininkė Ksa-
vera Stanevičienė.

• JAV PREZ. NI ONAS ir
Izraelio Premierė G. Mei-
er satelito pagalba, kalbė-
josi telefonu. Pasikalbėji-
mas buvo matomas televi-
zijoje.

Nixonas užtikrina, kad
JAV remis Izraelio pas-
tangas išlaikyti nepri-
klausomybę.

Suaugusiai moteriai krūtys dažniausiai nyksta tada, kai nusilpsta lytinių liaukų-kiaušidžių-hormoninė veikla. Ją susilpninti gali bet kurios vidaus sekrecijos liaukos funkcijos pasikeitimas, nes visos vidaus sekrecijos liaukos yra labai glaudžiai tarpusavyje susijusios. Pavyzdžiui, padidėjus hipofizio priekinės dalies veiklai, lytinės liaukos visiškai sunyksta. Tokios moters apatinė pilvo dalis, sėdmenys ir šlaunys sustorėja (hipogenitalinis nutukimas), o krūtys sumažėja, atsiranda lytinis šaltumas, susilpnėja ar visai pranyksta menstruacijos. Pasikeičia ne tik moters išvaizda, bet ir jos charakteris.

Kiaušidžių veikla gerokai susilpnėja, kai moteris suseraga Bazedovo liga (padidinta skydliaukės funkcija). Tokių moterų sunyksta ne tik krūtys, bet dažnai pranyksta ir menstruacijos.

Moters lytinių organų uždegimai, kuriuos sukelia infekcija, taip pat sutrikdo normalią kiaušidžių veiklą. Infekciją dažniausiai moters gauna iš vyrų, kurie serga lytinėmis ligomis arba būna mikrobų nešiotojai. Ne kartą yra tekę matyti, kaip nyksta krūtys tų moterų, kurių vyrų sėkloje yra pūlinius sukeliančių mikrobų. Tokie vyrai būna savo seksualinės partnerės uždegiminių susir-

gimų, įvairių ikivėžinių ligų bei ankstyvos senatvės priežastis. Kiaušidžių hormoninę veiklą sutrikdo nėštumo nutraukimas - abortas.

Hormoninius sutrikimus gali sukelti ir kenksmingi, įpročiai: rūkvumas ir svaigųjų gėrimų vartojimas. Ypač dažnai vidaus sekrecijos liaukų hormoninė veikla sutrinka, kai nusilpsta kepenų funkcija. Kepenims labai kenkia įvairios infekcinės bei lėtinės ligos, apsinuodijimas maistu bei kenksmingomis cheminėmis medžiagomis.

Krūtų nykimą galima gydyti tik tada, kai nustatoma jo priežastis. O priežasčių yra labai daug; suminėjome tik jų dalį. Todėl kiekviena sergančioji turi būti kruopščiai ištirta kvalifikuotų gydytojų. Labai svarbu, kad pati moteris mokėtų pastebėti hormoninius sutrikimus ir, jiems atsiradus, tuojau kreiptusi į gydytoją ginekologą, o, esant reikalui, ir į endokrinologą. Kiaušidžių

Ir stipriausi vėjai ir didžiausios bangos visuomet kada nors nutyla.

Rytą valgyk kaip karalius, pietus kaip princas, o vakare kaip neturtėlis.

Dažnai daug daugiau reiškia ne ką žinai, bet ką pažįsti.

Vėlyvesniam laikui neatidėk tik tai, kas tavę šiandien gali kvailį padaryti.

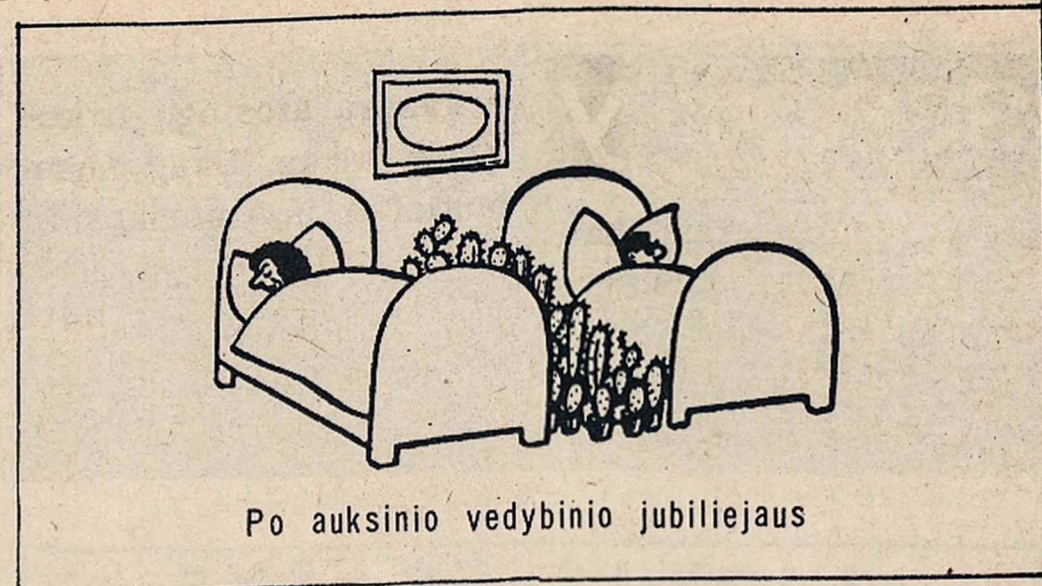
Yra gana neprotinga rūpintis ir grauštis dėl to kas yra ne jūsų kontrolėje - pav. sava žmona.

V.Š.

hormoniniai sutrikimai turi tokius požymius: atsiranda stiproki skausmai krūtyse, krūtų speneliai būna labai jautrūs, menstruacijų ciklas pasidaro nereguliarus, menstruacijos pagausėja ar susilpnėja, būna skausmingos. Nepilnavertė menstruacijų ciklą rodo ir visiškai krūtų nejautrumas. Reikia žinoti, kad nelengva išaiškinti kiaušidžių hormoninių sutrikimų priežastis. Kantrus turi būti ir gydytojas, ir ligonis. Tačiau, atskleidus tikrąsias susirgimo priežastis, gydymas dažnai gali būti sėkmingas.

NEPRIKLAUSOMAS LIETUVIŲ KLUBAS SAN FRANCISCO, CAL.

San Francisco ir apylinkės Amerikos Lietuvių Klubas rimtai rengiasi šių metų prezidentiniams rinkimams. Šių metų liepos 14 d. įvyko sekmingas Klubo susirinkimas Daktaro Monstavičiaus namuose San Franciske. San Francisco Valstybinio Universiteto lektorius Mr. Gene Kotzian Jr. buvo svečias kalbėtojas - jis yra rinkimų veikėjas Mr. David Packard Komiteto Pirmininko kuris vadovauja Nixono rinkimuose šiaurinėje Kalifornijoje. Kotzian paaiškino kaip saugiai išlaikyti ekonominį pastovumą

Po aukso vedybinio jubiliejaus

ma ir kaip svarbu yra pasikirti atitinkamą kandidatą besirūpinančiuose prezidentiniuose rinkimuose. Vytautas Šliūpas, Lietuvos Vice Pirmininkas Kalifornijos Tautybių Organizacijoj, prakojo apie savo įspūdžius iš Lietuvos kur jis ir žmona nesenai lankėsi. Susirinkimo dalyviai matė paveikslus dabartinio Kauno, Vilniaus, taip pat Bulgariją, kur Šliūpas matėsi su tenai dirbančiais inžinieriais iš dabartinės Lietuvos.

Ponia B. Kellog, Lietuvos Respublikonų Klubo Pirmininkė iš San Carlos, padarė pranešimą apie Mrs. Richard Nixon atidarymą Ketvirtos Lietuvos Pasaulio Šokių Šventės Chicagoje dalyvaujant 2000 Lietuvių šokėjų. Ponia B. Kellog Šokių Šventėje buvo garbės viešnia. Šokių šventės atidarymo proga Mrs. Nixon pagerbti Ponas Valdas Adamkus iš Mrs. Juzė Dauzvardis, Lietuvos Generalinis Konsulas Chicagoje, suruošė priėmimą, kuriame Ponia Kellog taip pat dalyvavo. Adamkus

dabar yra Maskvoje Amerikos Delagacijos narys.

Amerikos Lietuvių Respublikonų Klubas yra įsijungęs į Kalifornijos Tautybių Respublikonų Tarybą ir taip pat dalyvauja Tautybių grupėse (Nationalities) Washingtonė.

• Sovietų pilietis Šapiro suimtas Maskvos aerodrome kai jis palydėjo Ameriką išvyksančią žmoną, amerikietę, kurią jis nesenai vedė, dabar teismo nubaustas 1 metams priverstino darbo stovyklon už vengimą stoti į kariuomenę. Žmona gavusį leidimą ir nuvažiavo iš Amerikos į Maskvą, kad galėtų dalyvauti savo vyro teisme, buvo grąžinta atgal ir jai neleista buvo pasimatyti su vyru, kadangi jos vyza kaip tik pasibaigė.

- Daugiau į mokyklą neisiu, - pareiškė motinai pirmokas.

- Kodėl?

- Rašyti nemoku, skaityti - taip pat, o kalbėti mokytoja neleidžia. Tai ką man ten veikti?

Reportažas iš pragaro

Dinas BUCATIS (Italija)

Į kambarį įėjo kurjeris ir pasakė, kad mane kviečia vyriausiasis redaktorius.

Jo kabinete tvyrojo prietema. Šefas sėdėjo už savo milžiniško stalo ir žiūrėjo tiesiai man į akis.

— Brangusis Bucati, — tarė nelabai tvirtu balsu, — ar galėtumėte parašyti reportažą apie požeminį kelią? — Reportažą apie metro? Kokio galo? — nustebeęs paklausiau.

Jis pasiūlė man cigaretę, ir aš užsiričiau.

— Kasant tunelį, vienas darbininkas... kažkoks Torjanis netikėtai užtiko... kaip čia pasakius...

Aš pastačiau ausis.

— Ką užtiko? — paklausiau. — Lobį? Naują Miloso Venerą?

— Blogiau... Bekasdami žemę... Žodžiu, jis netikėtai užtiko...

— Taip, taip, — padaršinau, — netikėtai užtiko.

— Užtiko... Žodžiu, jis netikėtai atidarė duris į pragarą. Tiksliau tariant, mažas dureles.

— Ir pro jas galima įeiti?

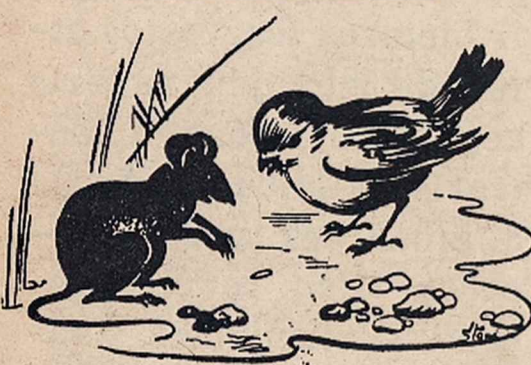
— Sako, galima. Žinoma, aš jūsų neverčiau... Bet kas, pagaliau, turi vykti į pragarą, jei ne geriausias mūsų darbuotojas? Torjanis sakėsi pažvelgęs į vidų... Visa kaip mūsųose... Tarsi mūsų miestas, mūsų žibintai, automobiliai ir kiti daiktukai. Na, kaip, parašysite? Jis ištiesė man popieriaus lapelį, kuriame buvo įrašytas Torjanio adresas.

Ką gi, nudrožiau pas jį.

— Mano mielas, — paklausiau, — ar jūs iš tikro prisikasėte iki pragaro?

* *

* *

KELEIVIS

NIEKAM NEPATAIKAUDAMAS, TEISINGA ŽODĮ SKELB DAMAS, JAU EINA 66 METUS. JAME NEMAŽAI ŽINIŲ IR IŠ KANADOS GYVENIMO, KIEKVIENAME NUMERYJE YRA SENIAI PAGARŠĖJĘ MAIKIO SU TĖVU PASIKALBĖJIMAI. YRA GRAŽIŲ APSAKYMU, EILERAŠČIŲ. ADV. M.ŠVEIKAUSKIENĖ VEDA TEISINIU PATARIMU SKYRIU.

Metinė prenumerata tik \$ 7.00

636 EAST BROADWAY
SOUTH BOSTON, MASS. 02127

Darbininkų streiko baimė praėjo. Darbo sutartis tarp International Nickel (INCO ir 6500) Steelworkers unijos jau pasirašyta. Darbininkai patenkinti. Beveik visi darbininkai rugpjūčio mėnesyje turi bendras atostogas. Tas liečia ir mūsų tautiečius, nes beveik visi, išskyrus keletą biznierių, dirba INCO darbovietėse. Todėl laiko pajavirinimui, lietuviškams susitelkimui gamtoje, dažnai čia pasitaiko.

Ypatingai reikia, atsiminti, kad rugpjūčio mėn. 6 dieną, sekmadienį, Lietuvių Bendruomenės ir "Geležinis vilkas" medžiotojų ir žūklautojų klubo valdybos, bendromis jėgomis, rengia grandiozinę spaudos gegužinę. Visas gautas pelnas bus skiriamas mūsų lietuviškiems savaitraščiams paremti - "Tėviškės Žiburiams" ir "Nepriklausomai Lietuvai". Bus stengiamasi dalyvių veidai įamžinti spaudoje. Bus įdomi programa. Kviečiami tautiečiai kuo skaitlingiau dalyvauti, pasikviesti svečių. Tikimas svečių iš artimiausių kaimyninių kolonijų. Gegužinę vyks Viktoro ir May Gudriūnų vasarvietėje.

Visi kaip vienas į paminėtą gegužinę. Laukiame.

Lietuvių Bendruomenės valdyba.

"Geležinis vilkas" klubo valdyba.

P A D Ė K A

Šių metų kovo 25 dieną su kovo 2 metai nuo mūsų brangaus ir nepamiršamo vyro ir tėvo, a. a. Stepo mirties. Mes norime nuoširdžiausiai visiems padėkoti už pagalbą, jimą papuošti jo kapą tokiu gražiu ir prasmingu paminklu. Mūsų ypatinga padėka bičiuliams dailininkui Telesforui Valiui už paminklo projektą, tėvui Juozui Vaišniui už paminklo pašventinimą ir paminklo statymo komiteto nariams: kun. Petriui Ažubaliui, Česlovui Senkevičiui, vyr. skautininkui Petriui Molliui, dr. Silvestriui Čepui, Sigitui Krašauskui, Aldonai Kuolienei, Baliui Sakalui, Nastutei Šcepavičienei ir Eugenijai Valiūnienei.

Te Dievas jums atlygina!

Jūs Irena, Aldona ir Algis Kairiai

• Vasara atostogų ir kelionių laikas. Daug mūsų tautiečių iš Amerikos ir Kanados atvyksta į šiaurės Ontario nes juos vilioja žavingi ir žuvingi ežerai, neperžengiami tylių miškų plotai, sekmingos rudens medžioklės, tuo pačiu neužmiršta aplankyti pasaulinės nikelio sostinės savotiškai įdomaus Sudburio miesto. Čia gyvena per 300 lietuvių. Daugumas atvykusių nori susitikti čia gyvenančių lietuvių, pernaktoti, pavalgyti, paragauti lietuviško maisto. Kad palengvinti lietuviams keliautojams - atostogautojams apsistojusiems Sudburio mieste, patiekiu keletą adresų. Susitikimo ir kitais lietuvių liečiančiais reikalais skambinti: - L. B. v. p. - kas Juozas Bataitis, 191 Douglas St., Tel: 674-3659. Kun. Antanas Sabas, 68 Joseph Tel: 674-6447.

P A D Ė K A

Balandžio 29 d. įvyko Montrealio "Gintaro" metinis koncertas. Tuo pačiu buvo atšventas ir trečiasis "Gintaro" gimtadienis.

Montrealyje tai buvo neeilinė šventė - koncertas, atvedęs scenon virš šimto jaunuolių, pasilinksminimas ir vaišės ir "Gintaro" didžiosios loterijos užbaigimas. Tai buvo įmanoma tik dėka visos eilės nuoširdžių talkininkų ir pagalbinių.

Neįmanoma visus išvardinti, kurie per visus metus ir metinio renginio progą nuolat "Gintarui" padeda.

Ypatinga padėka priklauso Chicagos "Grandžiai" ir jos vadovei poniai Irenai Smiliauskienei, loterijos vadovui p. Juozui Šiaučiuliui ir gaušiams bilietų platintojams, įgalinusiems sukelti nemažą sumą pinigų Kanados vakarų kelionės išlaidoms sumažinti, p. V. Sušinskui, poniams Lapeinat, Mylienei, Bendžiuvienei ir kitoms poniams, kurių vaišės "Gintaro" metiniame baliuje buvo neeilinės, "Nepriklausomai Lietuvai" ir "Tėviškės Žiburiams", menininkams: Pr. Baltuoniui, R. Bukauskui, V. Lapinienei, A. Lymantui, V. Remeikai, O. Šablauskienei, A. Tamošaičiui, A. Vazalinskui, A. Zubienei; Vancouverio geradariams: p. p. Bielskiams, Dainiui, Klimavičiams, Maciejauskui, Naujokui, Russel, Stalioniui, Vanagui ir visiems kitiems mieliems rėmėjams ir geradariams, kurių nuoširdumas įgalina "Gintaro" augimą ir veiklą.

Montrealio Jaunimo ansamblis "Gintaras"

LAIKRAŠČIAMS PAREMTI GRANDIOZINĖ

G E G U Ž I N Ė - P I K N I K A S

SEKMADIENĮ, rugpjūčio 6 d. V. M. GUDRIŪNŲ VASARVIETĖJE.

- o - o - o -

KLB - Sudburio apylinkė ir "Geležinio Vilko" medžiotojų - žūklautojų klubas kviečia visus sudburiečius ir apylinkės lietuvius su svečiais atsilankyti į kilnaus tikslo gegužinę. Atsilankymu, ne tik maloniai praleisite vasaros popietę, bet ir moraliniai bei materialiniai paremsite NL ir TZ laikraščius.

Lietuviškai pavalgyti: Jonas Remeikis, "Elgin Lunch", 420 Elgin St. Nakvynė: Viktoras ir May Gudriūnai, "Prospect Hotel" 182 Elgin St. S. - Alfonsas Zlatkus, "Star" Hotel, Azilda, Ont. (10 mylių nuo Sudburio). Daktaras: Dr. Jonas Šemogas, 50 Lisgar St.

J. Kručas

LAIŠKAS REDAKCIJAI

Teikėtės paskelbti artimiausioje NL laidoje šiuos mano paduodamus faktų atitaisymus:

Siekdamas paniekinti mūsų tautos 1941 m. birželio 23 dienos sukilimą Lietuvos valstybiniam suverenumui atkurti, p. Petras Lelis savo rašinyje "Prieš 50 metų", paskelbtame N. L. liepos 12 dienos laidoje paliečiant mano asmenį, klaidingai tvirtina buk gen. K. Musteikis, Dr. P. Karvelis, E. Galvanauskas, R. Skipitis ir J. Vailokaitis man "patarė nuo sukilimo susilaikyti" /psl. 7

Tai grynčiausia netiesa, paties p. Lelio sugalvota. Panašaus "patarimo" minėti Lietuvos valstybininkai man niekad nebuvo pareiškę.

Prirašydamas jiems nuo savęs mintį neva jie "galvojo teisingai", p. Lelis paduodanežinia iš kur paimta citata? Jei nėra jokių pagrįstų pažadų iš vokiečių pusės, tai nėra prasmės velti jaunimą į sukilimą kuriame be reikalo bus tik pralietas kraujas ir paaugotos jaunos gyvybės.

Visa tai priešinga ano meto faktams, būtent:

Iš gen. K. Musteikio jokių patarimų kalbamuoju reikalu LAF vadovybė nebuvo gavusi ir, iš viso, ne-

buvo pageidavusi, nes jis į LAF-tą nebuvo ir negalėjo būti priimtas, kaip priklauses Vyriausybei supasavusiai be nors simboliško pasipriešinimo šūvio 1940 m. sovietų agresijai prieš Lietuvą.

Dr. P. Karvelis, priešingai, buvo vienas pirmųjų LAF organizatorių, bekompromisiniai rėmė koncepciją siekti atkurti Lietuvos valstybės suverenumą tautos sukilimo žygiu, nepriklausomai nuo to ar Vokietijos Reichui tai priimtina ar ne.

E. Galvanauskas ir R. Skipitis buvo laikomi LAF vadovybės nariais ir laikėsi tokios pat nuomonės, kaip Dr. P. Karvelis. Kada ėmė ryškėti, jog hitlerinė Vokietijos vadovybė su mūsų tautos sukilimo rezultatais, jei sukilimas ir pavyktų laimėti, gali nesiskaityti ir kėsintis atskūrusią Lietuvą paglemžti savo ruožtu, ir vienas ir kitas jų patarė rankų nenuleisti, bet energingai toliau vykdyti pasiruošimus šiai akcijai, kad su ginklu rankoje manifestuoti mūsų tautos valią už laisvę ir valstybinį savarankiškumą.

J. Vailokaitis, nors formaliai ir nebuvo LAF nariu, bet nuoširdžiai lietuvių tautos aktyviasias sveikino mane už iniciatyvą protestuoti prieš sovietų agresiją ir energingą pasipriešinimą sovietų pasikesinimui į Lietuvos Pasiuntinybės rūmus Berlyne. Jis parėmė mano laikyseną bekompromisiniai reikalaujant beiginant Lietuvos teisę į valstybinę nepriklausomybę ir patarė to laikytis ir toliau.

mesnėje akcijoje, kad sušidarytų simbolių mūsų tautos ryžtingesniems visi elementams siekiant Lie-

tuvos suverenumą vėl atkurti.

Tokie lietuvių visuomenės klaidinimai, kokių P. Lelis savo rašinyje padarė, yra juo labiau apgailėtini, kad jam negalėjo būti nežinoma iš mano paskelbtų dokumentų apie buvusią LAF veiklą, kur formaliai paryškita:

"Jei... su vokiečiais susitarti nepavyktų, kitaip sakant, jei vokiečiams pradėjus puolimą nebūtų iš lėktuvų platinama vyriausybės ir LAF atsušaukimų, o taip pat apie vyriausybės sudarymą nieko iš Berlyno per radiją nebūtų pranešta, tai reikia skaityti, jog vokiečiai Lietuvos atžvilgiu dar turi užpakalinių tikslų.

"Nuo sukilimo betgi ir tokiam atsitikime susilaikyti nereikia. Jis turi būti vykdomas kaip paruoštas, tikslu pagrobti krašto valdymo aparatą į savo rankas. Krašto vyriausybę tokiam atsitikime turėtų paskelbti Vilniaus centras revoliuciniu keliu, kad pastačius vokiečius prieš įvykusį faktą".

LAF buvo suorganizuotas ne kokiam talkininkavimui vokiečiams bet, kaip įsteigiamajame akte pasakyta: "sutelkti visas lietuvių tautos aktyviasias jėgas... kovai už Tėvynės Lietuvos išlaisvinimą iš komunistinio sovietinio jungo."

Kazys Škirpa

KPC narys dabartiniais nurodymais turės būti pavyzdingiausias krašto pilietis, be nukrypimų ir apsileidimų, o Niksono atsilankymas Sovietuose, neturės veikėjų suklaidinti, kadangi vidaus politikos jė niekas nekeičiama ir visi opoziciniai bandymai bus griežtai nuslopinti.

ATSIMINĖ PENSININKUS

Sielojamės mūsų jauni-
 mu, džiaugiamės jo lietu-
 viška veikla ir atsiekimais
 moksle, labai dažnai su-
 teikdami jam taip pat pui-
 kias sąlygas atostogauti
 stovyklose bei papiginta
 kaina lankyti lietuviškus
 parengimus. Deja, užmirš-
 tami yra mūsų senjorai-
 pensininkai, kurie taip pat
 nori pasidžiaugti kartu su
 savo vaikaičiais gražia
 koncerto programa ar
 gražiu pasilinksminimu.
 Ne vienam jų, kuklios pra-
 gyvenimo sąlygos neleid-
 žia nusipirkti įėjimobilie-
 to į lietuvišką parengimą.
 Ap. valdyba savo posėdyje
 nutarė visus Hamiltone
 gyvenančius lietuvių pen-
 sininkus, į rengiamus jos
 parengimus - koncertus,
 minėjimus, pasilinksmini-
 mus ir pan. leisti nemoka-
 mai, parodant prie įėjimo
 miesto susisiekimo išduo-
 tą pažymėjimą. Tad visi
 mūsų pensininkai jau rug-
 sėjo mėn. 30 d. galės ne-
 mokamai klausytis ap. val-
 dybos rengiamo koncerto,
 meninę programą, išpil-
 dant Montrealio vyrų ok-
 tetui. Po meninės dalies
 bus pasilinksminimas,
 grojant J. Vaičiaus orkes-
 trui. Malonu būtų, kad vi-
 sos Hamiltono org. pasek-
 tu ap. valdybos nutarimu.
 Rugsėjo mėn. 23-30 d. d.
 St. Catherines m. rengia-
 mas tradicinis vyno ir vy-
 nuogių festivalis. Jis bai-
 giamas parada miestogat-
 vėmis, stebint 400 tūkst.
 žiūrovų iš JAV ir Kanados,
 rodant parodą televizijoje.
 Parade ir kt. išskilmėse
 festivalio rengėjai pakvie-
 tē dalyvauti ir Hamiltono

lietuvių. Ap. valdyba kvie-
 tima priėmė, taip pat nu-
 tardama pasiūstį vieną at-
 stovę festivalio karalaitės
 rinkimams. Hamiltonietės,
 norinčios dalyvauti kara-
 laitės rinkimuose, prašo-
 mos užsiregistruoti pas
 vice p. H. Švažą.

Solidarumo įnašo rink-
 liava už 1972 - 1973 m. m.
 bus pradėta rugsėjo mėn.
 15 d. pasiunčiant B-nės na-
 riams laiškus. Jame bus
 čekio lapelis, kuriame pra-
 šoma įrašyti savo banko
 s - tos nr. ir 4 dol. suma.
 Kiekvienas Hamiltono lie-
 tuvis prašomas atlikti sa-
 vo tautinę pareigą.

Padaryti Lietuvos ne-
 priklausomybės atkūrimo
 minėjimo planai. Švente
 bus minima vasario mėn.
 18 d. Scot Park, gimnazi-
 jos salėje, pagrindinių kal-
 bėtojų pakviečiant jauno-
 sios kartos veikėją, o me-
 ninę programos dalį atliks
 vienas Kanados jaunimo
 ansamblių.

Rugsėjo mėn. 30 d. Ha-
 miltone šuokiamas KLB
 Krašto Tarybos sesija ir
 ta pačia proga bus koncer-
 tas - pasilinksminimas.
 Tam tikslui gautos dvi sa-
 lės - Jaunimo centror pa-
 rapijos. Laukiama daug
 svečių iš visos Kanados.

Prasidėjus vasaros
 atostogoms ap. valdyba
 linki visiems hamiltonie-
 čiams gražaus ir sveiko
 poilsio, kad grįžus po ke-
 lių savičių atostogų, dar
 su didesne energija galė-
 tume visi bendrai dirbti
 lietuvišką darbą.

B-nės inform.

**50 METŲ PALANGOS
 VIDURINEI
 MOKYKLAI**

Pasibaigus pirmam pa-
 saulinini karui, Palanga su
 apylinkėmis atiteko Lat-
 vijai. Iš seniau Palangoje
 gyvenę lietuviai veikėjai
 buvo nusiminę ir dėjo daug
 pastangų, kad Palanga
 grįžtų Lietuvai. Tarptau-
 tinėje priežiūroje buvo ši
 skriauda atitaisyta, 1921.

III.31 d. Palanga su pajūrio
 ruožu šiaurėje iki Švento-
 sios-Būtingės ir pietuose
 Nimersato teko Lietuvai.

Grįžęs į Palangą, senas
 jos gyventojas, Dr. Liūdas
 Vainekis ėmė rūpintis, kad
 Palangoje būtų įsteigta
 progimnazija, kuriai rū-
 mai čia buvo pastatyti
 Rusijos valdymo carų lai-
 kais. Buvo lengva surasti
 pakankamai mokinių, bet
 sunku buvo surasti tinka-
 mus mokytojus, bet Dr.
 Vainekis rankų nenuleido
 ir 1922 m. rudenį Palan-
 goje ėmė veikti vidurinė
 mokykla, nors pradžioje,
 tik dvi klasės ir ne nuo-
 savuose mūruose, bet pri-
 vačiuose patalpose. Į Pa-
 langos vidurinę mokyklą
 buvo įtraukti žinomi pe-
 dagogai - visuomenininkai.
 Pats Dr. Vainekis dėstė
 higieną, Dr. Vydūnas - vo-
 kiečių kalbą ir dainavimą,
 Butkų Juzė - lietuvių kalbą,
 Dr. Vincas Tercijonas,
 kurs čia buvo kapitono
 laipsny pasienio pulko gy-
 dytojas - geografiją ir ana-
 tomiją. Direktorium buvo
 Matas Untulis, kurs dėstė
 visuomenės mokslą. Mo-
 kytojai dažnai keisdavosi.

Dr. Vainekio pastango-
 mis buvo norima ir Pa-
 langos prekybą perimti į
 lietuvių rankas, tuo tikslu
 buvo organizuojamas ko-
 operatyvas Talka. Dr. Vai-
 neikis buvo kilęs iš šiaulių
 apskr., tad surado ir ko-
 operatyvai vedėją - Gedvilą,
 kurio žmona buvo parda-
 vėja, o sūnus Mėčys - sąs-
 kaitininku ir buchalteriu.
 Mėčys buvo technikos stu-
 dentas, užaugęs Rusijoje
 ir nemokėjo pakankamai
 lietuvių kalbos, bet prad-
 žioje pasiėmė dėstyti pai-
 šybą, o vėliau ir daugiau
 dalykų.

Į Palangos vidurinę mo-
 kyklą buvo įsimetusi dide-
 lė negerovė, visa eilė mo-
 kinių sirgo ir mirė džio-
 va. Kai kurie, kaip Natali-
 ja Rupkutė, Petronėlė Va-

latkaitė ir kt. mirė pačio-
 je jaunystėje, mokyklą bai-
 gę.

Šios mokyklos pirmos
 laidos, kurią ir man teko
 baigti, abiturientas Stasys
 Vaimoras mirė Čikagoje
 ir yra palaidotas lietuvių
 tautinėse kapinėse. Maž
 daug pusė mokinių yra li-
 kusių Lietuvoje, o kita pu-
 sė išsisklaidę po laisvą
 platųjį pasaulį.

Rugsėjo mėn. 30 d. Pa-
 langoje bus švenčiamas
 Palangos vidurinės mo-
 kyklos įsikūrimo penkias-
 dešimtmetis.

Stepas Paulauskas.

st. catharines

Kaip greit birželio 24-ji
 praėjo. Bet ta diena St.
 Cathariniečiams ir vi-
 siems kalyviams ilgai tiks
 atmintina.

Ta diena Jonų ir Janų
 diena (Joninės) į kurias
 Jų pagerbimui rengėjai
 pakvietė ir tikrai neapri-
 ko galima sakyti žimiausia
 Canadoj (Ansambli Ginta-
 ra) kuris atliko dviejų va-
 landų programą.

Gintariečių dalyvavimas
 ir jų išpildyta programa
 paliko gražų įspūdį. Ap-
 mai imant tai yra aukšto
 ligio meno Ansamb'is, ku-
 riame buvo lietuviški šo-
 kiai, tautinė apranga, liau-
 dies instrumentai, pučia-
 mųjų orkestras, ir choro
 daina. Nenuostabu, kad
 publika kėlė Gintariečiams
 didelės ovacijas. Montre-
 aliečiai turi didžiulius tu-
 rėdami toki aukšto ligio
 meno vienetą.

Taip pat malonu girėti
 ir rengėjams, gražių atsi-
 liepimų iš tų šeimų, pas

kurias buvo apnakvyginti.

Tai žinoma priklauso
 pagarba jų teveliams,
 globejams, bei vadovams,
 ir mokytojams.

Tad sveikinu Gintarie-
 čius, ir linkiu, kad ir to-
 liau linksmintumet lietu-
 viškas kolonijas.

Taipat sveikinu ir linkiu
 ištvermes Ansamblio va-
 dovams.

Vienas iš rengėjų

**AUKOS II-jo PLJ KONGRE-
 SUL KLB, St. Catherines ir
 apyl. auokojo šie asmenys:**
 \$60. J. Girevičius
 \$20. A. Zosanas
 \$15. J. Šarapnickas
 \$13. A. Visockas

Po \$10.
 K. Stundžia, B. Racevičius,
 J. Kalainis, S. Šetkus, A.
 Staugaitis, Z. Jakubonis.

Po \$7.
 S. Gudaitis, S. Kukta

Po \$5.
 K. Jasevičius, P. Baronas,
 L. Puslys, A. Panumis, P.
 Balsas, A. Švažas, V. Palu-
 janskas, J. Alonderis, J.
 Skeivelas, P. Meškauskas,
 A. Zubrickas, J. Vyšniaus-
 kas.

Po \$4.
 V. Pyragius, M. Kasper.

Po \$2.
 K. Stankus, J. Lianga, J.
 Bušaukas, P. Dauginas, A.
 Šetikas, L. Markelis, S. Ba-
 levičius, K. Vilbikaitis, B.
 Gegieckienė, A. Šukys, A.
 Paulionis, V. Satkus, K. Jo-
 nušas, P. Polgrimas, J.
 Satkus, A. Lukas, J. Dilys,
 V. Platakis, J. Venckus.

Po \$1.
 V. Liaksas, K. Jasudavi-
 čius, J. Žemaitis.
 Nuoširdžiai visiems dė-
 koja KLB. Valdyba.

IVAIRŲ SIUNTINIAI IR DOVANOS

Lietuvą, Latviją, Estiją, Ukrainą, Sov. Sąjungą
 paprastu ir oro paštu.

Dovanos be maito: Motociklai, skalb. mašinos, televizijos priimtuvai, šal-
 dytuvai ir t.t. Taip pat persiunčiamie piniginius pažymėjimus (certificates),
 už kuriuos gavėjas gali pirkti prekių specialiose krautuvėse.

Norint pasiūsti automobilį, prašome pirma pasiteirauti, nes automobilių
 skaičius yra ribotas.

Siunčiamie Jūsų sudarytus ir apdraustus įvairius siuntinius iki 1934 svarų
 gryo svorio. Turime pardavimui įvairių medžiagų ir kitų prekių.
 Sąžiningai ir greitai patarnaujame.

DARBO VALANDOS: TREČIADIENIAIS — UŽDARYTA. Pirmadieniais,
 antradieniais, ketvirtadieniais ir penktadieniais — nuo 9 v. ryto iki 7 v.
 vakaro; šeštadieniais — nuo 9 v. ryto iki 5 v. vakaro.

**LIETUVIŲ
 ĮSTAIGA**

Baltic Exporting Co. 480 RONSEVALLES AVE.,
 TORONTO 3, ONTARIO
 Telefonas LE 1-3098 Savininkai A. ir S. KALOZA

Taupyk ir skolinkis

**PIRMUTINIAME IR DIDŽIAU-
 SIAME TORONTO LIETUVIŲ
 KREDITO KOOPERATYVE**

PARAMA

MOKA

5½% už depozitus
 6% už šėrus (numatoma)
 6% už taupymo s-tas
 6¼% už 1 m. term. dep.
 6½% už 2 m. term. dep.

IMA

8% už asm. paskolas
 8¼% už mortgičius

Kapitalas virš penkių milijonų dolerių

ASMENINES PASKOLAS duodame iki \$5.000 ir **MORTGI-
 ČIUS** pagal valdžios nustatytą normą — 66% įkainoto turto.
VISŲ NARIŲ GYVYBĖ apdrausta santaupų dydyje, bet
 nedaugiau \$2.000. Asmeninės paskolos mirties atveju
 apdraustos iki \$5.000.

KASOS VALANDOS: kasdien nuo 10 val. iki 3 val. p. p., išskyrus
 sekmadienius. Pirmadienį ir penktadienį vakarais nuo 4 val. 30 min.
 iki 8 val. 30 min. Šeštadieniais nuo 9 val. iki 1 val. p. p. (liepos ir
 rugpjūčio mėn. šeštadieniais uždaryta)

BŪSTINĖ: Lietuvių Namai — 1129 Dundas Street West,
 Toronto 3, Ontario. Telefonas LE 2-8723

GEORGE MCGOVERN-
DEMOKRATŲ
KANDIDATAS

- • -

McGovern demokratų partijos Miami Beach nominuotas kandidatu į JAV prezidentus užsieniuose nesukelia entuziazmo. Nemažas skaičius politikos ir spaudos atstovų abejoja ar demokratams pavyks savo žmogų pasodinti į Baltuosius Rūmus. Nors europiečiai daugumoje menkai susipažinę su JAV vidaus politika, bet jie numato kad daugelio Europos valstybių žmonių likimas bus surištas su Amerikos politika. Net NY Times korespondentas cituoja vienc Europos politiko pasisakymą, jog, girdi, JAV prezidento pozicijos tokios svarbios, kad ji turėtų rinkti "visas pasaulis", nes jo žygiai šiais laikais jau liečia visus kraštus.

McGovern iki pat savo nominacijos dienos Europoje mažai kam buvo žinomas. Europiečiai neslepia savo nusistebėjimo ypatingai staigiu Mc-

Governo iškilimu. Sakoma, kad Europoje panašūs staigūs šuoliai esą neįmanomi. Anglai pabrėžia, kad kandidatas į Anglijos ministerio pirmininko postą niekados taip staigiai neiškiltų. Kadangi naujo kandidato Europa nepažįsta, tai jaučiamas tam tikras susirūpinimas. Todėl tuo tarpu daugumoje pasaulio sostinių abejojama, ar jam pavyks nugalėti Nixoną.

Kito McGoverno nesėkmė, tai spaudą pasekusi žinia, jog jo pasirinktas kandidatas į vice - prezidentus Eagletonas prieš kiek laiko gydėsi nuo psichinių nugalavimų. O iš kitos pusės prezidento Nixono pasirinkimas į vice - prezidentus Spiro Agnew irgi buvo sutiktas daugelio nepalankiomis pastabomis. Visuomenės nuotaikų tyrinėtojų duomenys, sako, kad tuo tarpu prezidento Nixono populiarumas esąs didesnis negu McGovern. Spėjama, kad ši aplinkybė padidino republikonų ištikinimą ateinančiu laimėjimu.

• MCGOVERN demokratų kandidato į JAV prezidentus parinktas vice prezidento pareigoms Eagleton neatšaukia savo kandidatūros nors jis spaudos puolamas netik už tai, kad gydėsi nuo psichiatrinų nugalavimų bet ir už tai, kad jis buvo neblaiviam stovyje vairavęs automobilį ir buvęs sulaikytas policijos.

• BUVĘS JAV PREZIDENTAS J. Jonsonas sunegalavęs ir buvo paguldytas ligoninėn. Daktarai randa,

kad tai nebuvo širdies priepuolis.

• ŠIAURĖS VIETNAME, užminuotoje jūroje, mažais laivukais pakrauti ginklai didžiųjų laivų, gabenami į frontą.

Amerikos helikopteriai juos sėkmingai bombarduoja.

• Jugoslavijoje įvyko kruvinos kovos, Chorvatų partizanų būriai, kurie reikalauja chorvatų tautai laisvės, Tito policijos dalinių buvo dalinai sunaikinti, dalinai išsklaidyti.

Uždraudus Turkijoje auginti opiumo aguonas, JAV paskyrė Turkijai 35,000 dolerių, pašalpą ūkininkams, kad jie pertvarkytų savo ūkius ir augintų kitas žemės ūkio kultūras.

EGIPTO PREZ. SADAT atmetė Izraelio premjerės siūlymą tiesioginai derėtis dėl taikos tarp Izraelio ir Egipto. Sadatas pareiškė, kad tokios derybos būtų lygios kapituliacijai.

• Fidel Castro paviešėjęs Maskvoje vieną savaitę ir apdovanotas Lenino ordinu gavo pažadą iš savo globėjų ir toliau remti jo revoliucinius sumanymus Pietų Amerikoje. Kremliaus manymu šioje srityje Kubai ir jos diktatorius Castro turės atlikti ypatingai svarbius uždavinius.

• MIRĖ STEFANIJA BUDREIKIENĖ, Janinos Mickienės motina. Velionė prieš metus buvo atvykusi iš Suvalkų trikampio.

montreal

RENGIAMA TRADICINĖ NIDOS GEGUŽINĖ

Rugpjūčio 13 d. P. Skrubio vasarvietėje Pontefortune. Montrealio Lietuvių Žvejotojų-Medžiotų klubas "NIDA" rengia tradicinę visų gamtos mylėtojų ir jaunimo gegužinę.

Nidos ruošiamos gegužinės, visuomet pasižymi savo naujovėmis, kurios Lankytojų visuomet būdavo mielai sutinkamos ypatingai jaunimo.

Tad ir šioje rengiamoje gegužinėje, lankytojai turės retos progos paragauti keptos paukštienos ir pagal lietuvišką receptą padarytos lietuviškos gios.

Jaunimui taip pat yra numatyta nauja įdomi programa.

Klubo valdyba kviečia visus, klubo narius, ir visus Montrealio lietuvius į gegužinę atvykti.

Nidos Klubo Valdyba.

NFPRIKLAUSOMOS LIETUVOS REPAKCIJAI

Jūsų redaguojamo laikraščio pirmame numeryje malonėkite patalpinti žemiau dėdamo turinio žinutę:

Aktyviau dalyvaukime svarbiuose sambūriuose Tėviškės Žiburių Nr. 27

liepos mėn. 6 d. Montrealio kronikoje tilpo žinutė, kad gegužės mėn. 13 d.

Montrealio tautinės grupės priėmė ir Kvebeko premjerui pasiuntė memorandumą, kuriame atkreipiamas ypatingas dėmesys dėl anarchizmo elemento išgalėjimo Kvebeko provincijoje, kuris išfiltravęs į

darbo unijas, visokiais būdais stengiasi griauti esamą demokratinę ir stengiasi įvesti kairiosios diktatūros nacionalizmo prielaidą.

Lietuvių nedalyvavimas tokio svarbaus pobūdžio pasitarimuose tem leidžia suprasti, kad daugumas mūsų tokiai santvarkai pritariam, todėl KLB-nės Seimelio Prezidiumas turėtų paskirti atstovus

Skaitytojas

NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS gegužinė!

HAWKESBARY

OTTAWA

Pointe Fortune

SKRUBIO VASARVIETĖJE, POINT FORTUNE, Que. RUGPJŪČIO 20 DIENA.

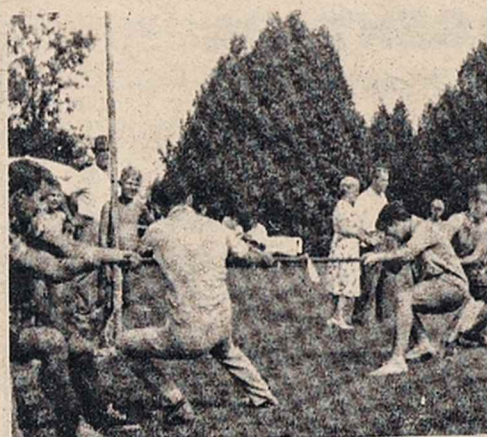
17 - 40

RIGAUD

MONTREAL

20 - 40

KVIEČIAME VISUS!

Highland Auto Body

611 LAFLEUR AVE., LASALLE

TEL. 366-7281

• Atliekami mechaniniai darbai

• Išorės taisymas ir dažymas

• Dunlop padangos ir baterijos

(Lietuviams nuolaida)

Savininkai: V. Sušinskas 389-0571 ir J. Zavys 365-3252

Universal Cleaners & Tailors

B. KIRSTUKAS

239 FOURTH AVENUE

(at Wellington St.)

Tel. 769-2941

Valau ir taisau vyriškus ir moteriškus drabužius. Siuvu naujus, pagal užsakymus, vyriškus paltus, kostiumus ir kelnes. Aukštos kokybės medžiagos.

montreal

• Elžbieta Kardelienė, populiarios muzikos studijos vedėja Montrealyje, spaudos darbuotoja ir artima mūsų laikraščio dailė, išvyko trims savaitėms atostogų į Kennebunkport, Maine valst.

• VIKTORAS ŽADEIKA' muzikos ir teatro pasižymėjęs veikėjas mirė Lenkijoje. Netrukus jis būtų sulaukęs 80 metų amžiaus. Savo laiku jis buvo Valstybės Teatro Kaune direktorium, Konservatorijos vice direktorium. Jis plačiai dirbo spaudoje, vertindamas muzikos kūrinius.

SUSTABDYTAS

"BALTIC REVIEW"

Leidėjai pranešė, kad "Baltic Review" toliau nebeišeis.

• TERESA ZYLIS - GARA garsi operos dainininkė, pastaruoju metu vis plačiau garsėjanti, esanti gimusi Vilniuje. Kai kas mano, kad ji esanti lietuvaitė Zyltė.

• Elenora Intienė-Vaupšaitė buvo susirgusi ir turėjo operaciją Jewish Gen. Hospital - po kurios jau sveiksta namuose.

• L. K. MINDAUGO šaulių kuopos gegužinė, kuri buvo numatyta š. m. rugpiūčio mėn. 6 d. nukelta į rugsėjo mėn. 10 dieną.

• ALBINAS

SNAUPKAUSKAS su žmona, ilgesnems atostogoms buvo išvykę pas savo sesutę, gyvenančią JAV.

• Aug. Milė ir Ig. Petrauskas buvo išvykę žvejoti Baskatango ežerą.

• Rema Eleonora Sušinskaitė susituokė su Dale Hewitt AV bažnyčioje 21 liepos. P.S. R.E. Sušinskaitė buvo "N. Lietuvos" gražuolė.

DARBO PASIŪLYMAS

Reikalinga moteris namų ruošai ir 2-jų vaikų priežiūrai. Skambinti 631-8864

MIRĖ JOKŪBAS TREČIOKAS

Žymus Amerikos lietuvių liberalinio sparno veikėjas Jokūbas Trečiokas sulaukęs 77 metų amžiaus mirė Waterbury, Conn. Jis buvo daugelio stambiųjų lietuvių organizacijų veikėjas. Ankstyvesniais laikais Waterbury lietuviai sudarė stambų patriotinį židinį, kurs turėjo įtakos ir bendrą šio kontinento lietuvių veikimą. Jokūbas Trečiokas kartu dirbo su tokiais pasižymėjusiais darbuotojais, kaip Tareila, Matas, Nora Gugienė, Žemantauskas ir kt.

Jokūbas Trečiokas buvo kilęs nuo Biržų ir jaunas būdamas jis artimai draugavo su žymiuoju Lietuvos poetu Kaziu Binkiu, apie kuri turėjo daug jaukių atsiminimų. Trečioko sūnus Vytautas buvo pasižymėjęs aeronautikos inžinieriu, bet, gaila, mirė anksčiau savo tėvo. Arčiau ji pažinusieji, kaip pavyzdžiui Alena Devenienė, sako, kad jis buvo išradingas mechanikas ir buvęs patentavęs eilę savo išradimų.

Jokūbas Trečiokas buvo geros širdies ir savo gyvenime daug kam padėjo sunkioje valandoje. Liko žmona Paulina ir duktė Florencija.

• VACLOVAS SAUDARGAS su žmona iš Australijos buvo atvykę į lietuvių tau-

MONTREALIO LIETUVIŲ ŽVEJOTOJŲ-MEDŽIOTOJŲ KLUBAS **NIDA** RUGPIŪČIO 13 d. (sekmadienį), P. SKRUIBIO VASARVIETĖJE, PRIE OTTAWOS UPĖS, Pointe Fortune, P.Q.

RENGIA

GEGUŽINĖ

PROGRAMOJE:

- KEPTA PAUKŠTIENA
- LIETUVIŠKA GIRA
- TURTINGAS BARAS
- POPULIARI MUZIKA
- LAIMĖS RATAS
- LOTERIJA IR ŽAIDIMAI

"NIDOS" Klubo Valdyba

tinių šokių šventę Chicagoje. Jie pastoviai gyvena Sydneyje ir turi odos ir galanterijos gaminių fabriką. Iš Chicagos jie buvo atvykę į Montrealį ir viešėjo M. Čapkausko šeimoje. Dainininkė G. Čapkauskienė savo svečius pavėžino po gražųjį Montrealį ir susipažindino juos su žymesnėmis vietomis.

NERINGOS GEGUŽINĖ

Neringos Jūrų Šaulių kuopos ruoštoji gegužinė liepos 16 d. del lietingo oro perkelta į liepos 23 dieną, praėjo geroje jūriniškoje nuotaikoje. Nors del nepastovaus ir lietingo oro ir nesulaukė įprasto dalyvių skaičiaus.

Pagal skelbtąją programą, iš gegužinėje dalyvaujančių mergaičių, Alicija Stankutė-Stankus bu-

vo išrinkta gegužinės gražuolė, kuriai buvo įteiktas dovanas.

Tačiau baras veike gerai ir reikia manyti kad rengėjai nuostolių neturėjo. Šios vasaros lietingas liepos mėnesio oras labai buvo nepalankus daugeliui gegužinių.

J.Š.

• Zigmas Lapinas ansamblio "Gintaras" vadovas su šeima išvyko atostogų į Cape Codą, USA.

• SESUO MARGARITA Ba-reikaitė, vyresnioji N. Pr. Kongregacijos vadovė, lankėsi Montrealyje vienuolyno reikalais ir aplankė savo pažįstamus bei draugus, kurių Montrealyje turi labai daug.

• Buvęs AV bažnyčios klebonas Tėvas Pečkys SJ iš Chicagos, viešėjo Montrealyje AV parapijos klebonijoje.

• D. IR K. SMILGEVIČIAI savo atostogas leidžia Bahamų salose.

• V. Murauskų šeima vasaroja Kennebunkporte Mainepas Tėvus Pranciškonus.

• Dailininko Galdiko ir šaknų skulptoriaus Pr. Baltuonio paroda atidaryta 22 liepos Putname Conn. pas N. Pr. Sesiseris vienuolyne.

• VALERIJA MISEVIČIENĖ iš Kauno viešėjo Montrealyje pas Liudą Pulikauskaitę ir V. Stankevičienę.

• BR. KIRSTUKAS buvo išvykęs į Baskatungo ežerą žvejoti, bet jo pasiekti negalėjo dėl neseniai pro tą vietą praėjusios audros liūčiui išardyto kelio.

Nelaimėi grįžtant sugedo automobilis kurį turėjo palikti pataisymui. Taip jau yra žvejams pasitaiko ir gerai ir blogai.

Žemiausios kainos!

MONTREAL ENTERPRISES Reg'd.

DRAUDIMO AGENTŪRA

6695 — 35th Avenue, Montreal 409

TEL. 727-3120 Namų 376-3781

Albertas NORKELIŪNAS, B.A. C.S.C., I.B.

Agentūrą veikia nuo 1945 m.

Komercinio, privataus turto, automobilių, atsakomybės, gyvybės draudimas

Tel. Bus.: 722-3545

Res.: 256-5355

PETRAS ADAMONIS

C. I. B.

GAISRAS • AUTOMOBILIAI • ATSAKOMYBĖ • GYVYBĖ

ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.

3907A ROSEMONT BLVD., MONTREAL, QUE.

LITAS

Montrealio Lietuvių Kredito Unija

1465 DE SEVE STREET, MONTREAL 205, QUE.

Telefonas: 766 5827

MOKA UŽ:

Einamasis s-tas	5.0%	DUODA PASKOLAS:	
Taupomasis s-tas	6.0%	Asmeninės	8.5%
Term. ind. 1 metams	6.5%	Nekiln. turto	8.5%
Term. ind. 2 metams	7.0%	Cekių kredito	9.0%
Term. ind. 3 metams	7.5%	Investacijos	nuo 9% iki 12%
Duoda nemokamą gyvybės apdraudimą iki \$2,000 už taup. s-tos sumas		Nemok. gyvybės apdr. iki \$10,000 už paskolos sumą.	

KASOS VALANDOS

1465 De Seve St., pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais nuo 9 iki 3 v.; ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 12 iki 8 v.; sekmadieniais nuo 10.45 iki 12.45 v. Sekmadieniais nedirbama vasarą nuo birželio 15 d. iki rugsėjo 15 d. ir per visus ilguosius savaitgalius.

3907-A Rosemount Blvd.: pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 6 iki 8 v. vakaro ir penktadieniais nuo 1 iki 8 v. vakaro.